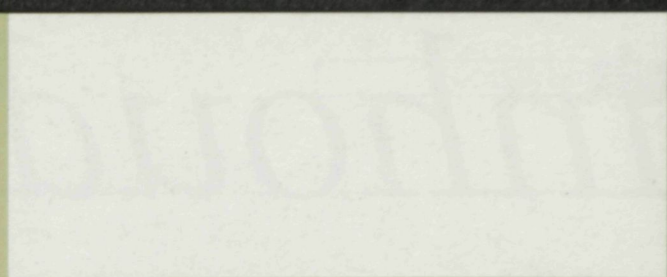

afgiftekantoor
Brussel X
jaargang 23
nummer 3
juni 2003

BOND BETER LEEFMILIEU

MILIEURAMA

Magazine van
Bond Beter Leefmilieu
Twekerkenstraat 47
B-1000 BRUSSEL
Tel.: 02/282.17.20
Fax: 02/230.53.89
www.bondbeterleefmilieu.be

DOSSIER

Biologische landbouw in Vlaanderen

Bio dicht bij huis. Hoezo? Productie daalt, verbruik stijgt ... 3

Remo, symbool voor een falend afvalbeleid 12

VEN en Ruilverkaveling Willebringen: meer natuur graag 22

Belgisch Sociaal Forum op zoek naar nieuwe adem 24

■ Commentaar	2	■ Beweging	24
■ Dossier		BSF wacht op betere tijden	
Biologische landbouw	3	■ Ruimtelijke ordening	27
■ Ruimtelijke ordening		Ruilverkaveling Willebringen	
Trage wegen	11	■ te boek	30
■ Afvalbeleid			
Remo: symbool voor falend afvalbeleid	12		
■ Milieubeleid			
Paneuropese milieuconferentie	14		
■ Milieubeleid			
BBL bij informateur Di Rupo	15		
■ Milieuberichten	16		
■ Bewust verbruiken			
Computers: zelden milieuvriendelijk	18		
■ Duurzame ontwikkeling			
CSD houdt proces duurzame ontwikkeling op de sporen	20		
■ Ruimtelijke ordening			
Milieubeweging wacht op goedkeuring Vlaams Ecologisch Netwerk	22		

© Pieter Alts

Adverteren in Milieurama?
Bel naar Sofie Hanegreefs
op 02 282.17.20

commentaar

'Onze' biolandbouw doet het niet zo best. Vorig jaar boerde de biolandbouw in Vlaanderen voor het eerst in tien jaar achteruit en uit wat we uit de monden van diverse biotelers mochten vernemen, hoeven we dit jaar geen beterschap te verwachten. Wellicht integendeel.

De telers klagen immers steen en been, ze raken hun producten – sla, tomaten, spinazie ... – aan de straatstenen niet kwijt. En ze steken de schuld op iedereen: op mekaar, op de groothandel, op de supermarkketen, op de bio-organisaties, op de tuinbouwveiling Brava – en daarop ongetwijfeld nog het meest.

Maar je zou dat vandaag allemaal even vergeten. Want het is maandag 2 juni, de eerste dag van de Week van de biologische landbouw. Een geslaagd symposium, veel activiteiten in het verschiert en een meer dan behoorlijke weerklink in 's lands nationale pers – het ziet er allemaal goed uit.

Maar dan komt dochterlief 's avonds thuis. Een gezicht als een donderwolk. "Want weet je", zegt ze met een stem die overslaat van verontwaardiging, "wij (de Booschotse Freinetschool Triangel) zijn toch een MOS-school hé?"

Staken voor bio!

in een MOS-school mag je wel wat mos verwachten, daar worden immers geen herbi- of andere ciden gebruikt. Zo'n milieuvriendelijke school, daar hielden wij acht jaar geleden ook wel van, toen we beslisten onze toenmalige dreumes even over de provinciegrens op avontuur te sturen. "Wel", zegt de inmiddels bijna 11-jarige dochter met een verontwaardiging alsof ze het goedje zelf heeft moeten opeten: "Men heeft op school rattenvergift gelegd."

Tja, ratten kweken op school, dat kan inderdaad niet de bedoeling zijn, en het verdelen van dat 'ongedierte' is een burgerplicht. Maar er zijn natuurlijk ook wel andere bestrijdingsmiddelen – daar kan ik dochterlief geen ongelijk in geven.

Maar dat is nog niet alles, want – en het komt er zo mogelijk met nog meer verontwaardiging uit – "wij hebben Chiquitabananen moeten eten!" Chiquita, dat is inderdaad zowat het ergst denkbare voor een school waar je je veeleer aan appels van de bioboer om de hoek verwacht. En eerlijk gezegd, het is mischien de enige regio in Vlaanderen, maar daar in de Zuiderkempen lopen de bioboeren mekaar stilaan voor de voeten.

"Bio dicht bij huis", denk ik stilletjes. "Een boycot," zegt zij gedecideerd. "Wanneer ze ons dat nog eens voorschotelen, dan gaan we staken."

Bio is dan misschien nog lang niet dicht bij huis, maar in de toekomst kan het alleen maar beter worden.

stef boogaerts

COLOFON

MILIEURAMA - VENSTER OP HET VLAAMSE LEEFMILIEU
 23-ste jaargang - verschijnt tweemaandelijks
 Magazine van Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

REDACTIE EN ADMINISTRATIE:
 Bond Beter Leefmilieu
 Tweckerkenstraat 47 - 1000 Brussel
 Tel. 02/282.17.20 - Fax 02/230.53.89
 e-mail: info@bbvlv.be
 http://www.bondbeterleefmilieu.be

ABONNEMENTEN:
 € 3,50 (los nummer)
 € 20 (jaarabonnement)
 € 50 (steunabonnement)
 € 40 (abonnement buitenland)
 Betaling kan op rekeningnummer 001-1475409-18 van Bond Beter Leefmilieu vzw.

COMBI-ABONNEMENTEN:
 Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
 Danny Jacobs
 Tweckerkenstraat 47, 1000 Brussel

HOOFDREDACTEUR:
 Stef Boogaerts

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:
 Stef Boogaerts, Esmeralda Borgo, Thomas Compennolle, Mike Desmet, Sofie Hanegreefs, Dirk Knapen, Bart Martens, Nathalie Strypsteen, Lieve Vandeneede, Wim Van Gils, Saar Van Hauwermeiren.

FOTO'S COVER:
 Boshyacinten (Michel Decler, Natuurpunt), bio (Sofie Hanegreefs), Willebringen (Stef Boogaerts)

VORMGEVING EN DRUK:
 DECOM nv

COPYLEFT:
 Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding en kennisgeving.

ADVERTENTIES
 Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

PAPIER
 Milieurama wordt gedrukt op niet-gebleekt kringloop-papier.
 Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier.

ACHTERUITGANG BIOLANDBOUW HEEFT DIVERSE OORZAKEN

De biologische boer boert niet goed

Tekst: Stef Boogaerts & Nathalie Strypsteen

De biologische landbouw boert niet goed in Vlaanderen. De productie liep vorig jaar voor het eerst in tien jaar terug, maar ook in 2002 was de groeitrend al behoorlijk afgenomen. Dat had toen natuurlijk veel te maken met het wegvallen van wat politici de dioxinebonus plegen te noemen. Om de Vlaamse biolandbouw een hart onder de riem en een duw vooruit te geven, koos het Vlaams Platform voor de Biologische Landbouw dit jaar 'Bio dicht bij huis' als campagnethema.

Maar wat is er dan eigenlijk aan de hand? De redactie van Milieurama dook niet meteen de cijfers in, maar wroette zich met beide pootjes de Vlaamse landbouwgrond in. Ze bezocht de bioboerderijen van Maarten Van Gool (fijne groenten in volle grond), de gebroeders Cools (die in serretomaten zijn gespecialiseerd) en cv Frank, de groothandel in bioproducten in de groothandelsmarkt in Hoboken.

Consumptie blijft stijgen

Echt dramatisch is de achteruitgang niet. In grote lijnen is de achteruitgang terug te brengen tot het faillissement van één serreboer. Maar van een sector die in volle bloei hoort te zijn, verwacht je zo'n achteruitgang gewoon niet. Er is dus wel degelijk wat aan de hand, en groothandelaar Frank Ruymen weet dat ook. "De oorzaken en verklaringen zijn velerlei: landbouwtechnisch, commercieel, beleidsmatig. Commercieel wegens de foute aanpak van de veiling Brava – de tuinbouwveiling in Kampenhout, de enige die bioproducten verhandelt – en wegens de druk van de supermarkten om een uniform en perfect uitzendend product aan onmogelijke prijzen aan te kunnen kopen – en dit dan nog op een onregelmatige basis, terwijl er volop grote partijen vanuit verre landen worden vastgelegd.

Niettemin zitten de verkoop en de consumptie van bioproducten in Vlaanderen nog steeds in de lift. Via de boerenwinkeltjes en de pakketten groeit het, in de degelijke natuurvoedingswinkels doet het dat ook, en in de supermarkten nog meer. "Bovendien", zegt Frank, "de vraag van het buitenland naar de klassieke Belgische biokwaliteit blijft ook stijgen." Maar in de supermarkten bestaat het bioassortiment volgens Frank voor ongeveer 80% uit import. "Dat gaat dan over 'exotische' producten, maar evengoed over producten die, mits wat extra aandacht en investering, hier ook (kunnen) worden geteeld. Ik schat dat die verdeling ongeveer half-half is."

De supermarkketens (zie kaderstuk) betwisten dat. De ketens die bioproducten verkopen, beweren allemaal minstens de helft op de Belgische markt te kopen.

We kennen ze allemaal, de verhalen over biobloemen die in koelvliegtuigen uit Afrika worden geïmporteerd. Meer nog: ik heb de bloemen met eigen ogen gezien, en de koelvliegtuigen ook. Een spookverhaal is het dus zeker niet. Maar we mogen ook niet veralgemenen, want het zal inderdaad zelden gebeuren dat fruit en groenten per vliegtuig in Vlaanderen arriveren. Al zal dat in dat geval niet zozeer om milieuredenen zijn (wie ligt daar tenslotte wakker van), wel omwille van de kostprijs van luchttransport.

En de boer, hij ploegde voort

Maar al komt het niet via de lucht, het neemt nog niet weg dat de Vlaamse biomarkt inderdaad wordt overspoeld met bioproducten uit alle hoeken van de wereld. De consument ligt daar niet wakker van, de bioteler des te meer. Want die is nu zijn sla en spinazie aan het onderploegen, bij gebrek aan afzetmogelijkheden. De consument zal het worst wezen – die koopt biologische producten in hoofdzaak omwille van de eigen gezondheid, niet omwille van het leefmilieu. En dat de producten uit verre landen (moeten) komen, kan hem geen barst schelen. Als de producten maar lekker en gezond zijn ...

Dat merk je ook aan de verpakkingen. Is het je nooit opgevallen dat bioproducten zo mogelijk in nog meer onnodige verpakking zijn gehuld dan conventionele producten? Het is heel duidelijk dat grootproducenten zich aan dat aspect weinig

gelegen laten: zoekt u in de supermarkt maar eens naar biologische melk in terugneemflessen! Retour is in de biosector jammer genoeg vaak nog lang niet retour.

Meer communicatie

De bioboer ploegt nog steeds, maar hij ploegt stil aan achteruit. Wat scheelt er dan eigenlijk? Licht het aan de bioboeren zelf? Ja, zeggen de supermarktketens (zie kaderstuk). Het ligt aan de bioboeren, maar niet alleen aan hen, zegt Frank Ruymen. "De bioproductie in Vlaanderen was wel afgestemd op de traditionele bio-markt, maar minder op de supermarkt. Voor de supermarkten zijn de partijen te klein en is de aanvoer onvoldoende stabiel, er zijn steeds tekorten en dat doet verdelers naar buitenlandse aankoop grijpen, ook te kleine partijen om continu mee te werken." Maar ook Frank geeft toe dat er op dat vlak meer communicatie tussen de boeren onderling en de boeren en de groothandelaars zou moeten komen. "De boerenorganisaties zijn hier niet genoeg door de boeren zelf geleid geweest, in bij voorbeeld Duitsland is dat wel gebeurd. Daar zijn de bioboeren veel beter gestructureerd, ze zijn bijgevolg ook veel militanter."

Al blijft hij erbij dat de schaalvergroting in de sector één van de boosdoeners is. "We hebben de laatste maanden enkele groten op hun bek zien gaan. Tja, wanneer eerbiedwaardige mensen een zaak uitbouwen, die wordt vervolgens overgenomen, en er worden enkele jonge, onervaren snaken aan het hoofd gezet, dan gebeuren zo'n dingen. Wanneer je die loslaat op zoiets subtiels ... En dan steken ze de schuld op de boeren: Zij produceren verkeerd."

De terreur van de gelijkvormigheid

Of ligt het aan de supermarkten, zoals de bioboeren, de biokleinhandel en groothandelaar Frank Ruymen? Frank Ruymen zet overigens graag een boom op over de uitzinnige eisen van de supermarkten. Wortelen moeten er niet alleen goed uitzien, ze moeten ook recht zijn en ze moeten allemaal even lang zijn. "De terreur van de gelijkvormigheid", noemt hij dat. "Moeten we dan met een meetlatje op onze akker gaan zitten en de ene wortel aansporen om verder te groeien, terwijl we de andere moeten verplichten niet langer en dikker meer te worden?" Brava geeft toe dat de normen van de supermarkten hoog zijn, maar hun normen liggen zo hoog als de hoogste kwaliteit in bio die zij kunnen aankopen. De Nederlandse exporteurs maken met hun hoge continue kwaliteit de norm. Toch vindt ook Brava dat de consument bepaalde afwijkingen die eigen zijn aan de biologische teelt, zoals schilafwijkingen bij hardfruit, niet als negatief mag ervaren.

Brava: foute aanpak?

Of ligt het toch aan de veiling Brava? Maarten Van Gool, de gebroeders Coeck en ook groothandelaar Frank Ruymen wijzen alledrie naar tuinbouwveiling Brava. "Onbekwaamheid", zegt Maarten. "Foute aanpak," luidt het bij Frank. Al blijft het ook objectief wel zo dat de export veel minder vlot verloopt, omdat de markten in Engeland en Duitsland zelfvoorzienend zijn geworden. Vroeger waren de Belgische en vooral de Nederlandse bioboeren de voorlopers en konden ze een deel van hun producten op die nabije markten kwijt, nu is dat veel minder het geval. En dat roept Brava dan ook meteen als verklaring in. "De marktprijs bij biologisch geteelde groenten en fruit komt door bemiddeling tot stand. De verkoopsbemiddelaar tracht de vraag van de klant en het aanbod van de teler zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hij doet dit zowel voor de dagverkoop als op lange termijn. Via teeltplanning en peiling van de kopers tracht men een continue aanvoer en afzet van producten te bekomen. Aanvankelijk leidde die aanpak automatisch naar export, omdat de productie groter was dan de vraag. Tot 65% van de producten vond zo de weg naar Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. In 1999, toen de dioxinecrisis ook de supermarkten over de streep trok, steeg het aandeel van de Belgische consumptie op de veiling tot 65% van de gerealiseerde omzet."

Voedselschandaal

Brava heeft zelf ook een verklaring waarom Belgische bioboeren hun groenten en fruit niet meer verkocht krijgen. "Onze omzet in supermarkten is niet gestegen, en we worden geconfronteerd met bio uit het buitenland. In Nederland is men professioneler dan bij ons. Wij lopen achter. Bovendien zijn er twee soorten consumenten: de diehards en de occasionele. De occasionele kopen als de prijs laag is of als er een

Bio in de supermarkt

"Wat niet rot is, aanvaarden we"

De supermarkten zijn intussen veruit de grootste afnemers van Belgische biovoeding geworden. Vaak hoor je: daar hebben de Vlaamse bioboeren niets aan, de ketens gaan hun producten allemaal in het buitenland kopen. We vroegen aan Carrefour, Delhaize en Colruyt zelf hoe bij hen de verhouding binnenland-buitenland ligt.

De bioboeren wijzen al snel naar de grootwarenhuisketens wanneer je hen vraagt wat er scheelt op de markt. "Zij kopen te veel producten in het buitenland." En de biowinkels vinden de grootwarenhuizen dan weer oneerlijke concurrenten. Al geeft Fina Geboers van de Bioshop in Scherpenheuvel toe dat ze heel weinig concurrentie voelt van de Colruyt om de hoek. "Ik geef de mensen advies, en dat stellen ze op prijs. Zo komen ze zelfs met de Colruyt-folder bij mij terecht."

Karen Van Gestel heeft de opening van een nieuwe Colruyt in het centrum van Ramsel dan weer wel gevoeld. Al blijkt het effect op wat langere termijn ook daar niet zo groot.

Hoeveel?

Ingrid Nelis, Delhaize: "De meeste bioproducten in onze winkel zijn Belgisch. De bereide schotels, zoals pastaslaatjes en pizzas, zijn allemaal Belgisch. Bij seizoenfruit geven we altijd de voorkeur aan Belgisch fruit. Als dat niet voorradig is, importeren we."

Peter Hostens, Carrefour: "Van de groenten en fruit komt ongeveer 70% uit België. In die 30% zitten ook citrusvruchten, bananen ... Bioproducten volgen de seizoenen en buiten het seizoen importeren we."

Jan Hoornaart, Colruyt: "Wij kopen alles aan bij een Belgisch bedrijf. Ook peperkoek, maar waar de grondstoffen in die peperkoek vandaan komen, interesseert ons niet."

Carrefour interesseert zich daar wel voor. "Wij krijgen veel aanbiedingen uit het buitenland, maar we weigeren die systematisch want we vinden het belangrijk lokaal te bevoorraden. Ons motto: alleen ver als het moet. We hebben bijvoorbeeld alle Franse biomelk uit de rekken gehaald en nu is de biomelk 100% van Belgische oorsprong. We werken tenslotte voor de lokale, Belgische consument. Wij willen ook werken met lokale producenten. Dit alles in het kader van duurzame ontwikkeling."

Volume & kwaliteit

Bij een gelijke prijs-kwaliteit zal Colruyt wel voor Belgisch kiezen, als er voldoende aanbod is tenminste, want volume is nu een probleem. Colruyt: "Als we een ton biowortelen nodig hebben, kunnen we die niet meteen aankopen. De bioveiling (Brava) moet eerst op zoek gaan naar wortelen, soms vindt ze er geen of onvoldoende. En het kan niet dat de klant geen wortels vindt in zijn winkel."

Jan Hoornaart en Peter Hostens waren aanwezig op de studienamiddag over bio van het Platform voor Biologische Landbouw. Wat hebben zij onthouden?

Jan Hoornaart: "Er was door zowel de grootdistributie als de kleine winkeltjes één klacht te horen: de bio in België is te kleinschalig, onregelmatig en kwalitatief laag. Alle boertjes zitten naast elkaar te klagen terwijl de bioboer zich zou moeten organiseren."

Peter Hostens: "De groothandelaars en winkels waren er vragende partij voor een betere normering. De Belgische bio is van wisselende kwaliteit. Bijvoorbeeld uitjes. Die zijn vandaag zo groot, overmorgen zijn ze groter, of kleiner. Door de lage volumes kunnen we echter niets eisen. Er is meer vraag dan aanbod in België. Bij grote volumes zouden we de beste kwaliteit kunnen uitkiezen. We zijn soepeler dan voor andere producten: als het niet rot is, aanvaarden we het."

Colruyt is niet soepeler: "Wij vragen kwaliteit omdat de klant dat wil. Mensen willen geen verplepte sla of vuistgrote bloemkolen. Het simpele vraag en aanbod. De Belgische producent zou 360° moeten draaien: van te produceren wat hij wil naar te produceren wat de klant wil. Wij hebben met Belgische appelboeren rond de tafel gezeten, gevraagd over te stappen naar bio. In ruil voor de garantie dat we afnemen zorgen zij ervoor dat ze ons appels leveren aan de kwaliteitsnormen. Dat werkt."

voedselschandaal is. En vandaag is er geen schandaal. Gedurende 7 à 8 jaar was er een explosieve groei in de biomarkt. De groei is een jaar geleden gestagneerd, nu dalen we."

Brava beweert geen tropische producten te verdelen. Wel hebben ze enkele telers van over de grens, dat is de algemene trend in de distributie, met de open grenzen. Frankrijk, Nederland en Duitsland. Nederland omdat zij een groot aanbod hebben. Wij hebben 5,6 hectare glas, zij 40 hectare. Door dat groot aanbod kunnen zij de beste kwaliteit aanbieden voor export."

Marktgerichte kwaliteit

Ook de Belgische boeren kunnen volgens Brava goede kwaliteit leveren, althans de teelt in serre. "Maar het moet beschikbaar zijn. De boeren moeten zich aan de markt aanpassen. Bovendien hebben we niet het hele jaar rond alles, bio volgt de seizoenen. Momenteel zijn de wortels op, alle Belgische biowortels zijn verkocht. Nu liggen er dus buitenlandse wortels in de supermarkten. Biologische boeren moeten marktgericht produceren. Mensen kopen hun groenten voor 70% bij de supermarkt, dat is dus heel belangrijk."

Boerenbond ...

"Het is ook de schuld van het beleid", zeggen de mensen van Blivo, een organisatie die informatie centraliseert en verspreidt voor voornamelijk professionele biotelers. Volgens hen is de vertraagde groei immers vooral te verklaren vanuit

de steeds toenemende bedrijfseconomische druk op de gangbare bedrijven. "Bovendien is de ook door gangbare boeren bestreden mestwetgeving nogal bio-onvriendelijk."

En dan is er nog het beleid van de minister.

Maarten zegt daar niet veel van gezien te hebben. "Wij zijn er onder Vera Dua niet beter op geworden." "Het plan van de minister is mislukt, en dat is de schuld van de Boerenbond", zegt Frank.

De realiteit uit de mond van een openluchtboer, een serreboer en een grootverdelers

Openluchtboer Maarten Van Gool, De Keerskorf, Ramsel

De hobbels-hobbelsweg die naar de Keerskorf, de bioboerderij van Maarten Van Gool en Karen Van Gestel leidt, laat niet vermoeden dat hier veel auto's passeren. Toch staat er voor de boerderij toevallig een heus wagenpark gestald. Eentje is meteen herkenbaar: het Vlaams Agrarisch Centrum (VAC), de vereniging die van de klassieke landbouworganisaties het meest oog heeft voor bio. Op de keukentafel liggen dikke 'classieurs', errond wordt aardig gecijferd. Dat laat Maarten graag aan zijn wederhelft over en hij vlucht met ons naar de woonkamer.

leveren, dan zijn er meer afspraken nodig. Ik heb wel contact met collega-boeren, maar niet gestructureerd. Ik denk dat ze nog eens moeten bijeenkomen. Vorige zomer hebben we eens een crisisvergadering gehad op de veiling, maar dat heeft niets veranderd. We komen nog wel elke winter samen op de veiling. Vroeger maakten we daar nog wat afspraken, ik teel wat meer van dit en jij van dat. Maar dat gebeurt niet meer, iedereen komt gewoon vertellen wat hij gaat doen. En de veiling zegt dan: zet dat maar, wij verkopen het wel. Maar dat gebeurt dus niet.

"Ik denk dat het vooral aan de veiling ligt: slechte organisatie, onbekwaam personeel ..."

In de biolandbouw zijn toch voldoende organisaties actief. Doen die daar dan niets aan?

Daar merk je niet veel van. Maar zij kunnen dat systeem ook niet meer veranderen. Het is het kapitaal. Je mag afspraken maken over wie wanneer en hoeveel sla teelt, wanneer een sla uit Nederland of Frankrijk 5 cent minder kost, kopen ze die daar wel.

Worden toch niet gewoon de verkeerde gewassen geteeld?

Ik zie ook een verschuiving van de vraag van verswaren naar droogwaren, blik, diepvries ... En ik wil graag geloven dat er in Vlaanderen te weinig wordt geproduceerd om aan die vraag te voldoen: granen, erwten en boontjes in potjes ... Maar wat verse groenten betreft, denk ik dat er in het seizoen voldoende wordt geproduceerd. Want wanneer er wat extra paletten worden geleverd, hoor je ze meteen zeggen dat ze naar export moeten gaan zoeken. Misschien is dat omdat anderen in Vlaanderen dezelfde producten aan het importeren zijn. Bij aardbeien kan ik me ook voorstellen dat de vraag groter is dan het aanbod.

Hoe weet je dat?

Ik weet dat niet, ik denk dat.

En er is ook niemand die je dat komt vertellen. Neen.

Is er dan toch niet meer samenwerking en coördinatie nodig?

Misschien moeten we weer aan een biocoöperatieve gaan denken, de handel opnieuw zelf in handen nemen. Zo kunnen we ook rechtstreeks aan de supermarkt leveren. Maar hoe dat dat moet gebeuren, weet ik ook niet.

Je hebt vandaag toch ook al eigen kanalen ...

Ons eigen winkeltje? Dat verkoopt nauwelijks 10% van onze productie. En de eigen productie maakt ook niet meer dan 10% van het winkelasortiment uit. Ik lever ook wel producten aan marktkramers die op zondagochtend op de biomarkt in Heist-op-den-Berg staan en ook aan andere bioproducenten die hun producten via pakketten of manden verdelen. En ik probeer mijn productie ook wel een beetje in die richting te sturen.

Maarten is 7 jaar bezig als biologisch landbouwer. Hij heeft in die tijd een beetje uitgebreid, maar de laatste drie jaar is zijn bedrijfsoppervlakte stabiel gebleven. Wel zijn er verschuivingen in de teelten, die moeten zich aanpassen aan de markt. "Je moet soms alternatieven zoeken", zegt Maarten. "In het begin produceerde ik veel venkel, en dat liep goed. Maar nu zijn anderen ook venkel aan het kweken, en dus plant ik minder venkel. Recent is er ook een serre bijgekomen. Zo teel ik nu ook tomaten, paprika en bonen. En de aardappelen zijn weggefallen. Die waren niet echt rendabel, te kleine winstmarge. En bovendien was het ook moeilijk te combineren met de fijne groenten. De hoeveelheden waren te klein, je moet je wat meer specialiseren."

Teelten verschuiven, daar moet je de markt toch een beetje voor aanvoelen.

De markt? Je voelt al snel welke producten wel en welke niet verkopen. Ik heb wel de indruk dat het de laatste jaren steeds moeilijker wordt, vorig jaar is het beginnen slabakken en we zijn er nog steeds niet uit. Ik denk dat het vooral aan de veiling ligt: slechte organisatie op de veiling, onbekwaam personeel ... En natuurlijk ook de groot-handels die steeds meer uit het buitenland halen. Er zijn momenten dat er genoeg binnenlandse vraag is, en dan zie je venkel uit Italië in de winkel liggen, terwijl ik mijn venkel niet kwijtraak.

Soms wordt er ook beweerd dat de bioboeren te veel hun eigen zin doen, geen afspraken maken en bijgevolg de verkeerde groenten telen.

Er is inderdaad wel nood aan wat meer communicatie tussen de boeren onderling, en tussen de boeren en de groothandel. Het is meer een wilde markt: iedereen zet maar wat hij graag zet en wat hij denkt verkocht te krijgen. Willen we onze producten aan de grootwarenhuizen kunnen

Groothandelaar Frank Ruymen, CV Frank, Hoboken

De groothandelsmarkt in Hoboken, op een late vrijdagmiddag. Gigantische trucks met de logo's van Dole en Chiquita, daar hebben we geen boodschap aan. Wij hebben afspraak in het hoekje – waar de veel kleinere vrachtwagens met het logo van cv Frank staan gestald.

Frank Ruymen produceert zelf ook biogroenten. Dat doet hij al enkele decennia, in Schriek, op de boerderij De Vier Winden. Hij kent de stiel bijgevolg door en door. Hij is ook als sinds 1972 aan het rondrijden, zegt hij zelf, om producten bij de boeren te gaan halen. Vandaag is Frank een grote speler op de markt. Als groothandelaar is hij een belangrijke schakel tussen de producenten en de afnemers. Frank koopt zowel bij Belgische als bij buitenlandse boeren. Al zijn de Italianen voor Frank niet echt buitenlanders, hij ziet de eigen markt nogal groot.

Groothandelaar Frank ontvangt ons in het zenuwcentrum van zijn bedrijf. Het computerpark bekijkt ons uitdagend, en Frank speelt daar graag op in: "Alles gebeurt hier gemechaniseerd. Wat komt er binnen, wat gaat er buiten – alles zit daar in." En dan duikt hij met ons de koele ruimtes in. "Zuivel," daar hebben we intussen een mooi assortiment van. Grotendeels Nederlands – de mensen vragen dat. We hebben ook Belgische melk gehad: verkoopt niet!"

Serretelers Coeck, Ramsel

De meeste biobedrijven herken je al van ver, maar bij de gebroeders Coeck ziet alles er een beetje uit als in een klassiek bedrijf. En zover zitten we er ook niet naast, want ooit is dit een klassiek bedrijf geweest – van vader op zoon, zoals dat gaat. De gebroeders Coeck zijn al in 1989 op biologische teelt overgeschakeld, en ze hebben daar lange tijd goed mee geboerd. Toch had men voor ons ook hier een langgerekt klaaglied voorbereid.

Je kweekt blijkbaar niet alleen tomaten.

"Neen, we hebben ooit nog aardbeien gehad, maar daar zijn we moeten mee stoppen, we vonden geen mensen meer om ze te plukken. Aardbeien zijn een duur product, heel arbeidsintensief, dat is ook zo in de conventionele aardbeienteelt. Daarom zijn die altijd zo duur.

"De Boerenbond is de
biologische sector
langzamerhand in de grond
aan het boren."

We hebben hier ook sla. Die leveren we onder andere aan Delhaize. En je vindt die daar aan een prijs die maar liefst 7 keer hoger is dan wat wij er voor kregen. Dat slaat toch tegen de kop! En dan zeggen ze: het gaat slecht in de sector. Dit voorjaar hebben we al veel sla moeten onderploegen. Het was voor ons een slecht voorseizoen, het weer was te goed in het vroege voorjaar. De sla in openlucht is er op hetzelfde moment als de onze, en dan is er teveel op de markt. Maar ze voeren hier wel vroege aardappelen uit Egypte in. Vorig jaar zijn er ook bonen uit Egypte ingevoerd, en wij raakten onze bonen op dat moment niet kwijt."

Wanneer we door de magazijnen lopen, vertelt Frank ons dat hij structurele afspraken maakt met biotelers in onder andere Italië. Dat verzekert hen van een permanente afzet en hem van een permanente stroom producten. Maar dat wil natuurlijk nog niet zeggen dat je al die producten kwijt kan op de markt. Ook daar heeft Frank een oplossing voor, en hij toont ons stapels conserven. "Het overschot aan producten wordt ter plaatse ingeblikt, op mijn vraag. Zo hebben die mensen ook 's winters nog een inkomen."

Dan haalt hij plots een bak wortelen van het rek. Kijk, dat is een goeie, zegt hij terwijl hij ons een middellange, rechte wortel toont. Maar deze is te kort, deze te lang en deze te krom. Het dictaat van de supermarkten: wortels moeten recht zijn, en ze moeten allemaal even lang zijn. De consument vraagt dat ...

"De klanten van Fenix hebben aan zo'n toestan- den geen boodschap", zegt Frank, "die willen zo'n kromme wortel wél." Fenix is nog een tak van het 'biologische imperium' van de familie Ruymen. Elke week worden hier ruim 1000 manden gevuld met groenten, fruit, soepgroenten ... Die worden verdeeld via tientallen verdeelpunten, zowel bij particulieren thuis als via natuurvoedingswinkels.

Wanneer we vragen of ze met hun serretomaten opkunnen tegen de concurrentie uit landen waar de tomaten die verwarming niet nodig hebben, ontwijken ze die vraag. "Tomaten, die kun je hier nooit kweken zonder te stoken, dus die kost is er altijd. Stook je niet, dan worden ze ziek. Tenzij je natuurlijk maar enkele rijtjes plant, ver genoeg uit elkaar. Vorig jaar hebben we geplukt om het verlies te beperken, we hadden uiteindelijk niet eens de kost van het plantgoed terug."

"Een verlies van 2 miljoen", zeggen ze, "was de allereerste keer, dat doet pijn. Dan vraag je je af: waar zijn we mee bezig?" En net nu zijn twee zonen, van elke broer één, mee in het bedrijf gestapt. Van sommige producten wordt er ook teveel geteeld, dat geven de broers grif toe. Op de vraag of de landbouwers daarover overleg hebben, is het antwoord even kort als duidelijk.

Niks!

Maarten van Gool klaagt over veiling Brava. Delen jullie die mening?

Ja!

Wat loopt er dan fout op de veiling?

Ik krijg de indruk dat er op de veiling krachten bezig zijn, dat de Boerenbond aan het lobbyen is om het spelletje in de grond te boren. Ik kan 'abuus' zijn, maar die indruk krijg ik.

Wat verwachten jullie van de overheid?

Van de overheid? Niets. Gewoon omdat we de indruk hebben dat de Boerenbond de biologische sector langzamerhand in de grond aan het boren is. Op de veiling zijn ze daar nu mee bezig. Het beleid op de veiling is rot, ze hebben geen klanten meer.

En wat doen jullie eigen organisaties daar dan aan?

Die doen niets ...

BIO DICHT BIJ HUIS IS EEN MOOI MAAR WEINIG REALISTISCH PRINCIPE

Eigen bio eerst!

Tekst: Stef Boogaerts & Nathalie Strypsteen

'Bio dicht bij huis' is het antwoord van het Vlaams Platform voor de Biologische Landbouw op de stagnatie, zeg maar de achteruitgang van de productie op de Vlaamse bioboerderijen. Bedoeling is uiteraard dat de bioboer zijn producten beter kan vermarkten, en aangezien dat op of in de buurt van de eigen boerderij gebeurt, is dat voor het leefmilieu nog mooi meegenomen ook. Het betekent sowieso een flinke besparing op transport, en doorgaans ook op verpakking. Alleen: is het realistisch? Wat verwacht de klant?

Zo op het eerste zicht heeft 'Bio dicht bij huis' dus alleen maar voordelen. Het is goed voor het milieu, want je schakelt flink wat transport uit, en voor de consument is het aardig meegenomen dat hij steeds over ultraverse waren kan beschikken. En de boer is tenminste zeker dat hij op die manier een groot deel van zijn productie op de markt kan brengen. Want bij 'Bio dicht bij huis' denken we vooral aan rechtstreekse verkoop door kleine biowinkels in de eigen regio, aan verdeelsystemen via groente- en fruitmanden of -pakketten en aan thuisverkoop door de boer zelf. De landbouwers dromen er dan al snel van om zelf winkeltje te gaan spelen, maar houden er zelden rekening mee dat je daar ook een pak energie en tijd in steekt.

Frank Ruymen – bioboer, verdeler van de Fenix-groente- en fruitmanden en groothandelaar – heeft overigens wél een kleine bedenking: "Je krijgt op die manier toch een verenging van de horizon voor de consument."

Nogal wat jonge mama's kopen biologische groenten en fruit voor hun baby. Wanneer de baby groter wordt en mee-eet wat de pot schaft, haken de meeste moeders weer af.

Het werkt niet

"En bovendien werkt het niet", zegt Fina Geboors. Zij is de zaakvoerster van de Bioshop in het centrum van Scherpenheuvel, een plattelandsgemeente met kleinstedelijke allures. Het is druk deze ochtend, en dus neuzen we wat rond tot de eerste klantengolf wegdeint. En we noteren: venkel uit Italië, broccoli uit Murcia, koolrabi uit Nederland, aardbeien uit Andalusië, appels uit Argentinië, kersen uit Frankrijk ... Maar ook Belgische producten: kiemen, jonagold-appelen, sla, witloof, wortelen van de coöperatieve Atalanta. Een minderheid toch, de Belgische producten.

In de winkel van Fina wordt zo goed als alles aangeleverd door groothandelaar Biofresh, en ze stelt het op prijs dat die producten vanover heel de wereld levert. "Twee keer per week levert Biofresh een vers assortiment: maandag en donderdag, na onze sluitingsdag. Vroeger kochten we rechtstreeks bij de boeren, we reden toen rond. Maar dat is heel complex, en eigenlijk mag je die voeding niet eens vervoeren in een gewone auto. Daar zijn we dus vanaf gestapt, en we werken ook niet met groentepakketten – we hebben gekozen voor een breed assortiment."

Klant heeft altijd gelijk

Fina is met haar zaak begonnen als zelfstandige, en is pas later tot een keten toegetreden: 'Bioshop', de vroegere 'De Natuurwinkel'. Toch maakt dat volgens haar niet zoveel verschil: "We kopen nog steeds onze eigen spullen aan, Bioshop zorgt alleen voor een tweetal reclames per week, en die producten worden natuurlijk via de keten aangekocht. Die staan dan ook in de folder." Het grote verschil met vroeger is dat ze via 'Bioshop' meer bekendheid en een grotere herkenbaarheid hoopt te krijgen. PR zeg maar.

Wanneer we haar vragen of ze zelf iets voelt van de achteruitgang van de biologische landbouw, hoeft ze niet lang na te denken. "Neen, ik voel geen vermindering in verkoop. Het gaat zelfs beter dan vroeger, maar dat ligt natuurlijk mede aan de gezondheidsproducten die ik verkoop."

En waar komen de bioproducten dan vandaan, is het thema 'Bio dicht bij huis' realistisch? "Ik sta in de verkoop, en als de klant bananen wil, dan moeten die er zijn." Bananen, die worden hier inderdaad niet gekweekt. Maar wanneer we haar confronteren met de Spaanse aardbeien – in Scherpenheuvel, hartje Hageland, één van de aardbeistreken van Vlaanderen – geeft ze toe dat het inderdaad wel anders zou kunnen. "Al weet ik niet dat ik aardbeien op de Belgische markt aan een schappelijke prijs kan krijgen."

Met dank aan Kind en Gezin

Haar belangrijkste publiek blijkt overigens vooral uit jonge mama's te bestaan. "Hun baby moet gezonde voeding hebben. En dan komen ze hier langs voor het fruit – bananen, appelsienen – en de groenten – venkel, bloemkool ... – die Kind en Gezin voorschrijft. En buiten het seizoen voeren we die inderdaad in: de klanten verwachten een even uitgebreid assortiment als in de groentewinkel hiernaast." De Argentijnse appels liggen in

Supermarkten zijn heel kritisch op de kwaliteit van het product. Ook de vorm en de afmetingen zijn voor hen belangrijk. "De terreur van de gelijkvormigheid", noemt Frank Ruymen dat.

haar Bioshop te blinken naast Jonagold uit Haspengouw. "De klant wil ook wel variatie. En die Argentijnse appels zien er ook mooier uit, we gaan ook een beetje op het uitzicht verder. Bovendien is er over enkele weken geen Belgische Jonagold meer."

Fina bereikt met haar winkel inderdaad wel een breed publiek. "Mijn klanten zijn niet allemaal heel gedreven mensen. Zij die hier binnenwaaien wanneer ze een baby hebben, verdwijnen vaak ook weer wanneer de baby wat groter is en mee-eet wat de pot schaft. Er blijven er ook, maar dat is een kleine minderheid."

Pastinaak en ramenar

Ik heb vroeger ook andere groenten verkocht, zoals ramenar, pastinaak, Chinese kool ... Die kochten we rechtstreeks bij de boer, maar ze verkopen hier minder. Bloemkool, tomaat, sla ... Die zitten in het schema van de mensen, de klant past zich nu eenmaal niet aan de productie aan. Bij de boer kopen we niet meer rechtstreeks, doorgaans hebben die mensen toch niet genoeg om permanent te kunnen leveren. Op de groothandelsmarkt in Sint-Katelijne-Waver is er een veel ruimer assortiment. En dat is niet alleen binnenlands, met het beschikbare assortiment in Vlaanderen zitten wij nu eenmaal te beperkt. Met alleen aardappelen en kolen redden we het niet. Mensen willen kersen, en waar komen die

Bio ver van huis

Bio dicht bij huis, hoe denkt men daar in de Noord-Zuidbeweging over? Die strijdt toch al jaren voor een betere markttoegang voor producten uit het Zuiden. Oxfam-Wereldwinkels maakt daar zelfs een hoofddoel van. Bij Vredeseilanden hebben ze daar minder problemen mee.

Vredeseilanden steunt het thema 'Bio dicht bij huis' dus wel expliciet. Lieve Vercauteren: "Wij ondersteunen het thema omdat het duurzamer is: er is minder transport nodig als bioproducten uit eigen streek komen. En de doelstelling is nog altijd dat het landbouwareaal stijgt. Bio moeten we importeren als we die hier zelf niet hebben. De kleine boeren in het Zuiden worden er trouwens niet beter van wanneer men bio importeert uit derdewereldlanden. Sociale uitbuiting gebeurt, behalve bij fair trade-initiatieven, ook in de biolandbouw, daarin verschilt bio nauwelijks van de traditionele landbouw. Ik wil ze natuurlijk niet allemaal over dezelfde kam scheren, maar in het algemeen is het toch zo. Het zijn de bedrijven die de winst opstrijken. Gelukkig zijn bioboeren in het Zuiden ook lokaal bezig.

Ze komen van ver, maar we kunnen niet zonder

Oxfam-Wereldwinkels neemt voor de derde maal deel aan de Week van de Biologische Landbouw. Al lijkt het thema ditmaal een beetje 'dichtbij' voor een 'wereldwinkel'.

Ben Schokkaert, communicatieverantwoordelijke van Oxfam-Wereldwinkels: "De bioconsumptie in Vlaanderen groeit fenomenaal, maar het

aantal Vlaamse bioboeren stagneert. Dat er meer bio gegeten wordt, is natuurlijk een goede zaak. Meer dan de helft van de biologische producten in Vlaanderen komt echter uit het buitenland. En dat vindt het Platform "niet zo goed voor het milieu en voor de omschakelkansen van de fel geplaagde Vlaamse landbouw". Daarom koos het als thema voor de Week 'Bio dicht bij huis'.

Allemaal weinig spek voor de wereldwinkelbek? Toch niet. Want de Oxfam Fair Tradebioproducten zijn dan wel op een eerlijke manier, maar zeker niet 'dicht bij huis' aangekocht. Vaak hebben ze duizenden kilometers afgelegd. "Dat staat haaks op alle inspanningen die biologische boeren doen om het milieu te beschermen", stelt het Platform. "En ook de klanten kopen bio in naam van het milieu. Als je dat doortrekt, kies je gelijk voor bio van dichtbij.

Natuurlijk mogen onze bioproducten verzachtende omstandigheden pleiten. Ze zijn overwegend 'tropisch': invoer 'uit verre landen' is onvermijdelijk als je de cacao- en bananenconsument niet op zijn honger wil laten zitten. En al onze producten komen met de boot, 'van alle transportmiddelen het minst vervuulende'."

De bioproducten doen het in de Oxfam-Wereldwinkels overigens schitterend. Op vijf jaar tijd verdriedubbelde de bio-omzet, wat te danken is aan drie belangrijke evoluties: de stijgende omzet van bestaande bioproducten, meer externe distributiepunten en de introductie van nieuwe bioproducten.

Vandaag is de bio-omzet van de Vlaamse

Oxfam-Wereldwinkels goed voor een kwart van hun omzet. "We streven ernaar om binnen vijf jaar één derde van onze omzet uit producten van biologische landbouw te halen," zegt Ben Schokkaert. "We namen daarom de strategische beslissing om – indien mogelijk – steeds voor bio te kiezen. Uiteraard gaan we bestaande producenten niet laten vallen omdat het voor hen onmogelijk is om bio te produceren of een biogarantielabel te verkrijgen. Eerlijke handel is en blijft onze eerste missie."

Wereldwinkel-directeur Marc Bontemps wijst wel het 'eco-imperialisme' met de vinger: "Organisaties uit het rijke Noorden dringen hun principes ook aan het Zuiden op, zonder al te veel rekening te houden met de beperkte mogelijkheden van ontwikkelingslanden. "Zo hebben we wijn uit Chili die maar een zevende van de pesticiden bevat die in Franse wijnen zitten. Maar omdat er nog een klein beetje pesticiden in de Chileense wijn zit, kunnen we hem niet als biowijn verkopen."

Hopelijk dragen alle Fair Trade-producten ooit een dubbele certificering: één die het respect voor de mens garandeert (eerlijke handel) en één die het respect voor het milieu verzekert (bio). Die test moet je overigens zelf maar eens doen. Loop naar de supermarkt in je stad, en zoek naar producten die de beide labels dragen. Het zullen er heel weinig zijn, mocht je er al vinden. En wanneer je die producten dan ook nog in een ecologisch verantwoorde verpakking wil, dan kom je gegarandeerd met een lege winkeltas weer naar huis ...

Fina Geboers: "De klanten verwachten bij mij de bioversie van wat ze in de supermarkt om de hoek vinden. Met alleen binnenlandse producten nemen ze geen genoegen."

vandaan? Heb je geen andere appels, vragen ze. Of zijn er nog geen pruimen?

Sla met Sinterklaas

Bij bioboer Maarten Van Gool van de Keerskorf in Ramsel zorgt vrouw Karen Van Gestel voor een deel van de verkoop. Zij baat ter plaatse een bio-winkeltje uit. Maar ook daar is het niet echt 'Bio dicht bij huis': nauwelijks 10% van het assortiment komt uit eigen kweek. En de rest? Die wordt aangekocht: verse waren uit het buitenland, droogwaren, conserven – noem maar op. "Wanneer ik die producten niet aankoop, blijven de klanten weg, dan gaan ze naar de Colruyt in het dorp." Want de komst van die supermarkt

heeft Karen wel gevoeld. "Toen hij pas open was, was het hier héél stilletjes. Maar nu komen de mensen wel terug, ze zien ook wel het verschil. En de groenten zijn bij mij altijd goedkoper dan bij Colruyt." Betekent dat dan dat de klanten niet bereid zijn om hun aankopen aan te passen aan wat er hier wordt geteeld? Moeten ze zonodig appels in het vroege voorjaar, sla met Sinterklaas en tomaatjes op het nieuwjaarsfeest? "Ja, de klant verwacht dat, en dus moet ik zorgen dat ik dat assortiment in de winkel heb."

Kiwi's en mango's

Wat Fina en Karen dus allebei onderstrepen, is de onwil van de Vlaamse consument om haar/zijn

Een Brussels gezin

Danny en Lies wonen met hun zoon Jacob in hartje Molenbeek. Ze zijn wekelijkse klant in de Theepot, de Bioshop in de Brusselse Karthuizerstraat. Ongeveer 70% van hun voeding is biologisch, schat Danny, en dat gebeurt heel bewust. Zij houden wel degelijk rekening met de plaats waar en het tijdstip waarop de producten worden geteeld. "Wij passen ons menu in grote mate aan aan wat het seizoen brengt. En ik geloof dat andere mensen dat op langere termijn ook wel willen doen. Je mag ze er alleen niet toe dwingen, het moet geleidelijk evolveren."

menu aan te passen aan wat de Belgische productie op dat moment voortbrengt. Frank Ruymen beaamt dat. "Alleen nog streekeigen producten consumeren betekent een enorme vershraling van het menu. Het is ondenkbaar dat mensen geen bananen, mango's, kiwi's en citrusvruchten meer zouden eten – velen eten niets anders dan dat. Onze 'eigen' producten beperken tot het seizoen dat we ze hier kunnen kweken (en dus niet langer trostomaatjes op het kerstmenu), betekent evenzeer een vershraling van het menu. Daarom pleit 'groothandelaar' Frank wel meteen voor een ruimer begrip van 'eigen' markt. "Seizoensgebonden en streekgebonden zijn relatief. Dat kan ook op Europees niveau. Mits serieuze samenwerking met bijvoorbeeld Italiaanse boeren kan er jaarrond een breed gamma aangeboden worden, daar hebben de Belgische boeren ook baat bij. Er zou dagelijks een gekoelde trein vanuit Italië naar Vlaanderen gaan rijden, zo kon er voor weinig vervuiling ook in de winter door deze boeren een cent verdiend worden (serres in Sicilië). Maar dit kwam niet van de grond omdat de trein vol zat met onder andere bloemen en bestraalde gepelde garnalen. En dus rijden we spijtig genoeg voort met (volle) camions." Maar Frank gelooft wel dat er ook een alternatieve markt is voor de eigen producten. Hij ziet hier trouwens een ander soort klanten. "Mensen die bij de boer kopen of groentemanden of -pakketten kopen, hebben geen bezwaar tegen een kromme wortel of een tomaat die iets dikker is dan de norm. Zo ontsnap je aan de terreur van de gelijkvormigheid. Het is een ander soort klanten", zegt Frank, "dat zijn er voor een groot deel die het om milieuredenen doen."

De boer op

Wanneer je de verkopers hoort – van kleinhandel tot grootwarenhuizen – dan blijkt het 'Klant is koning'-credo ook in de biosector te gelden. Meer nog: de klant wil ook koning zijn. En daar is de sector in Vlaanderen dus duidelijk niet klaar voor. Op een moment dat je een bioklant niet langer van een reguliere koper kunt onderscheiden, hinkt de productie in Vlaanderen nog enkele stadia achterop.

Oplossing? Dat de boeren zich verenigen! En aangezien ze dat zelf niet doen en niet kunnen, zullen de bio-organisaties hen daarbij moeten begeleiden. Zodoende valt er hen maar één ding te doen: bureaus buiten en de boer op!

Bio dicht bij huis en het milieu

Rechtstreekse verkoop op de boerderij, via manden of pakketten of via de plaatselijke biowinkel is natuurlijk goed voor het milieu. Het transport wordt tot een absoluut minimum beperkt, en de producten worden doorgaans veel milieuvriendelijker verpakt.

Maar 'bio dicht bij huis' is niet altijd milieuvriendelijker dan import. Denk maar aan de verwarming die nodig is om buiten het seizoen serretomaten te kweken. Dan kun je je tomaten beter uit Spanje importeren, waar ze op dat moment in de open lucht rijpen. Of dan toch maar niet-biologische tomaten gebruiken? Neen, want de chemische landbouw verbruikt 5 eenheden energie om er 1 eenheid energie (voedsel) mee te fabriceren. Maar een biowortel overgevoerd uit Nieuw-Zeeland vergt 235 keer meer energie dan de energie die je bespaart door hier biologische wortelen te telen. Vliegkilometers zijn immers erg vervuilend.

Peter Hostens van Carrefour denkt evenwel dat er geen enkel bioproduct met het vliegtuig aan wordt gevlogen. Dat is te duur, alles gebeurt via containerschepen.

Volgens Frank Ruymen ligt de doorsnee bioconsument daar niet echt wakker van. "Weinigen trekken zich daar in werkelijkheid iets van aan. Het is wel mooi om daar rond de tafel over te praten, maar voedselteamleden kopen bij in de supermarkt, voedselteamboeren kopen veel import bij van de groothandelaar, soms zelfs politiek onverantwoorde producten uit bijvoorbeeld Israël, maar 'het is toch zo'n mooi product, niet?' En de verkopers willen vooral hun winstmarges vergroten door een afgekeurd product voor een prikje te kopen, of eerste keus met hoge winst aan chichi-madammen te slijten, de rest spreekt hen enkel aan tijdens de week van de bio-landbouw."

Succesvolle Dag van de Aarde zet trage wegen in de kijker

Op zondag 27 april genoten duizenden wandelaars en fietsers van activiteiten in het kader van de Dag van de Aarde. Trage wegen stonden die dag centraal, omwille van hun grote culturele, landschappelijke en recreatieve waarde. Vlaams volksvertegenwoordiger Jos Bex (Spirit) heeft inmiddels een voorstel tot decreet neergelegd, dat moet zorgen voor een betere bescherming en herwaardering van trage wegen in Vlaanderen.

Trage wegen zijn verbindingen of paden voor niet gemotoriseerd verkeer, zoals buurtwegen, kerkwegels, jaagpaden, boswegels, holle wegen ... Deze vaak eeuwenoude voetwegen kunnen heel wat behoeften van onze moderne samenleving invullen en verdienen daarom een goede bescherming en een algehele herwaardering. Om deze trage wegen – die nu vaak aan hun lot worden overgelaten – te herwaarderen, werkte Vlaams parlements lid Jos Bex in samenwerking met de vzw Trage Wegen een voorstel van decreet uit dat een beter wettelijk statuut aan deze buurtwegen moet geven. De vzw Trage Wegen hoopt alvast dat het nieuwe decreet nog dit jaar wordt goedgekeurd.

Tot vandaag zijn buurtwegen beschermd door de wet van 1841. Het voorstel van decreet van Jos Bex wil een nieuwe dynamiek op gang brengen rond het gebruik van trage wegen en wil oplossingen aanbieden voor problemen op het terrein:

- Zo voorziet het voorstel van decreet dat alle gemeenten een inventaris moeten opmaken van de trage wegen op hun grondgebied en vervolgens in ruimtelijke uitvoeringsplannen moeten vastleggen welke trage wegen behouden worden en welke niet. Deze operatie zal een nieuwe dynamiek op gang brengen rond trage wegen. Vandaag worden trage wegen immers maar al te vaak aan hun lot overgelaten.

- Naast de officiële buurtwegen volgens de wet van 1841, zijn er ook heel wat andere trage wegen die vandaag géén wettelijk statuut hebben of waarvan de toestand juridisch onduidelijk is. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om spontaan gegroeide trage wegen als verbinding tussen officiële buurtwegen. Ook voor dit soort trage wegen voorziet het decreet een duidelijke juridische basis.

- Het voorstel van decreet wil komen tot een afschaffing van de verjaring van buurtwegen. Vandaag kan een buurtweg opgeheven worden als aangetoond kan worden dat de weg gedurende dertig jaar niet meer gebruikt werd. Van deze verjarringsregel wordt in de praktijk veel misbruik gemaakt om openbare buurtwegen ten onrechte op te heffen.

- Verder voorziet het decreet in de mogelijkheid om beheersovereenkomsten met bijvoorbeeld landbouwers aan te gaan voor het onderhoud van trage wegen of voor aanplantingen langs buurtwegen. Vandaag worden heel wat buurtwegen niet of slecht onderhouden of zijn ze omzoomd door prikkeldraad, wat zeker niet bevorderlijk is voor het gebruik ervan. Door middel van een beheersovereenkomst kan een landbouwer betaald worden om prikkeldraad te vervangen door bijvoorbeeld een haag of een bomenrij, waardoor het gebruik van die trage weg gestimuleerd kan worden.

- Tot slot voorziet het decreet een aantal nieuwe handhavingsinstrumenten om beter en sneller op te kunnen treden tegen het illegaal afsluiten of inpalmen van buurtwegen. Nu moeten vaak jarenlange juridische procedures worden gevoerd om een illegaal afgesloten buurtweg terug open te krijgen. Ook op dit punt is het decreet een belangrijke stap vooruit.

Dit nieuwe decreet kan tal van juridische problemen oplossen en een nieuwe dynamiek geven aan het beleid rond buurtwegen. We willen alle politieke partijen dan ook oproepen om constructief mee te werken aan een nieuw decreet voor de trage wegen. De vzw Trage Wegen is er immers van overtuigd dat er een grote maatschappelijke behoefte bestaat aan een betere bescherming en een opwaardering van het netwerk van trage wegen in Vlaanderen. ■

Vzw Trage Wegen

De vzw Trage Wegen heeft tot doel het behoud, de aanleg, het herstel en de multifunctionele ontwikkeling van trage wegen.

Vzw Trage Wegen, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel, Erik Grietens, 02 282 17 34, 0474 406 394, tragewegen@bblv.be.

Lidmaatschap: 10 euro, vermeld 'lidmaatschap Trage Wegen'. Overschrijven op 001-3773475-57.

BBL EN NAL IN BEROEP TEGEN NIEUWE VERGUNNING VOOR REMO-STORT IN HOUTHALEN-HELCHTEREN

Remo als schrijnend symbool voor falend afvalbeleid

Woensdag om 9.30u aan de kerk van het Limburgse Helchteren. Daar wachten we op Gust Feyen, de voorzitter van de Bond Beter Leefmilieu die haast in zijn eentje actiecomité speelt tegen het monsterstort van Remo in Houthalen-Helchteren. Al benadrukt hij meteen dat het hier niet gaat om een illegale uitbating, Remo is gewoon het ultieme symbool voor het falende afvalbeleid in Vlaanderen. Of beter nog: het is het symptoon bij uitstek van de wegwerp- en afvalcultuur die we ons de voorbije decennia hebben eigen gemaakt.

Tekst: Thomas Compennolle & Stef Boogaerts

want hier liggen de gevolgen van de manier waarop wij allemaal leven. Handig weggestopt in een fraai stuk natuur, alsof we ons zo weinig mogelijk met onze eigen rotzooi geconfronteerd willen zien. En deze weinig fraaie plek levert tevens het bewijs van het falende afvalbeleid in Vlaanderen: er zijn onvoldoende initiatieven om de afvalberg te verkleinen, en het gevolg van die aanpak ligt hier voor ons – een gigantische hoop afval. Minister Dua heeft er in haar afvalstoffenbeleid voor gekozen om het storten van huishoudelijk afval tegen 2004 maximaal af te bouwen, en zoveel mogelijk de kaart te trekken van preventie en hergebruik. Daarom werd de vergunning van Remo te Houthalen-Helchteren beperkt tot 2 jaar, tot eind 2003 dus. En wat daarna?

Stortverbod

Daarom gingen de Bond Beter Leefmilieu (BBL) en Natuurbeschermingsactie Limburg (NAL) recent in beroep tegen een nieuwe vergunning die Remo van de provincie had gekregen. Remo zou daardoor nog eens 1,8 hectare van het stort mogen aansnijden. BBL en NAL nemen het niet dat – ondanks het stortverbod in Vlaanderen – het stort toch wordt uitgebreid. Het gemeentebestuur is eerder trouwens al in beroep gegaan tegen de vergunning. De provincie redeneerde namelijk dat in afwachting van de bouw van een afvalverwerkingsinstallatie het vuilnis ergens naar toe moet. BBL en NAL vinden dat het provinciebestuur eerder werk hadden moeten maken van die afvalverwerkingsinstallatie. "Alleen door de vergunning te weigeren, zal er snel werk gemaakt worden van die installatie," zegt Gust Feyen.

Is Remo dan met niets in overtreding? "Misschien wel," zegt Gust, "maar we weten het niet. We hebben alvast geen bewijzen en dus beschuldigen we Remo ook van niets. We wijzen wel met de vinger naar de Vlaamse overheid: los dit probleem op!"

Nimby

Want los van de afvalproblematiek is de ligging van dit stort toch wel problematisch. "Zeker," zegt Gust Feyen, "maar dat is historisch zo gegroeid. In 1960 begon ene Reekmans met een zandwinning in het gebied. Hij doopte zijn bedrijf later om tot REMO – Reekmans Milieu-ontginning. Enkele jaren later kocht de gemeente Helchteren de site over om er een gemeentelijke stortplaats uit te baten. In die tijd besepte niemand de ecologische waarde van dit gebied. Bovendien had elke gemeente toen wel zo'n stortterrein, van enig afvalbeleid was nog geen sprake.

De rollen plasticfolie liggen klaar. Die moeten doorsijpeling naar de grondwaterlagen verhinderen. Maar niemand kan verzekeren hoe lang die standhouden ...

Het is die woensdagochtend 20 mei een beetje druilerig. Een gladgestreken betonbaan kronkelt door de bossen. "Speciaal aangelegd voor Remo", zegt Gust Feyen, "zo ontlast men de buurtbewoners. Vroeger daverden de zware vrachtwagens door de woonwijken."

Waar het beton in een slijkweg verandert, doemt het stort voor ons op. Vrachtwagens denderen af en aan, bulldozers duwen het afval tientallen meters diep in een grote put die, eens volgestort, wordt bedekt met een laag zand. Het geluid van beschermde vogelsoorten haalt het niet van het geraas van de machines. Het maakt je even stil,

De geurhinder mag dan wel afgenomen zijn, de wijk Lindeman blijft alert. De milieuambtenaar is de oproepen beu, hij heeft niet eens de bevoegdheid om vaststellingen te doen. En dus verwijst men maar meteen door naar de politiediensten.

Begin jaren zeventig zette het gewestplan het licht op groen voor verdere zandontginning langs het militair domein en in de vroegere groeve. Het toenmalige gemeentestortje lag verder van de wijk Lindeman dan de huidige gigant en er werd toen nog geen slib gestort, alleen vast afval. Geurhinder was dus ook niet meteen een probleem.

Dat veranderde nadat Remo werd overgenomen door de Groep Machiels – die rijk werd met het winnen van grind en zand en nog rijker door de gemaakte putten vol afval te stoppen. Het stort breidde snel uit richting Lindeman, en het storten van slib zorgde voor de stankhinder. Sindsdien is het in de wijk nooit meer rustig geweest – de stank is intussen weer verminderd, maar de bordjes krijgen er nog steeds een prominente plaats. Intussen heeft de stortplaats een gigantische oppervlakte (150 ha!) ingenomen. Vergunning na vergunning werd afgeleverd, en daar moet nu een eind aan komen. De Vlaamse en provinciale overheden moeten hun verantwoordelijkheid eindelijk maar eens opnemen. Volgens het afvalplan geldt er in heel Vlaanderen een stortverbod, en hier rijden de vrachtwagens af en aan, omdat diezelfde overheid niet voor een alternatief zorgt. De geplande scheidings- en vergistingsinstallatie in Limburg is er nog steeds niet. Beringen was de beste locatie, maar werd door Agalev afgeschoten. De CD&V wou niet van Zutendaal weten, maar is nu zelf vragende partij voor Zutendaal. De SPA heeft een voorkeur voor Houthalen, maar dat heeft al genoeg te verduren van het huidige stort. Iedereen wil het afval gereduceerd zien, maar iedereen leidt tegelijk aan het Nimby ('Not In My Backyard')-syndroom.

Habitat- en Vogelrichtlijngebied

Het Remostort ligt midden in het habitat- en vogelrichtlijngebied 'Militair domein en Vallei van de Zwarte beek', een aaneengesloten natuurgebied van vele duizenden hectaren dat zowel qua oppervlakte als qua ecologische waarde in Vlaanderen nauwelijks zijn gelijke vindt. Daarom tekent ook Natuurpunt, de vereniging die vele honderden hectare natuurgebied beheert in stroomafwaarts gelegen delen van de Vallei van de Zwarte Beek, mee bezwaar aan tegen de ver-

derzetting van de stortactiviteiten op Remo.

Dat de dienst Bos en Groen (een onderdeel van de Vlaamse milieuadministratie AMINAL) een stuk van zijn gebied ter beschikking stelt van Remo, die ze uitgraaft, volstort en dan teruggeeft, is slechts één voorbeeld van de halfslachtige houding van de overheid. Over de gevolgen voor het grondwater en de invloed op de fauna en flora in de omliggende natuurgebieden spreken we dan nog niet.

"Wat Vlaanderen zelf doet, doen we beter," was het credo van wijlen Vlaams premier Gaston Geens. Maar wanneer we iets slecht doen, dan doen we het ook wel écht slecht. Remo – en het afvalbeleid in het algemeen – is daar een briljant voorbeeld van ... ■

Volgens het afvalplan wordt er in Vlaanderen niet langer gestort. Op het Remostort rijden de vrachtwagens af en aan – vele tientallen per dag.

Paneuropese milieuconferentie opent deur voor multilateraal milieubeleid à la carte

Een verklaring waarin de ministers overeenkwamen om van mening te verschillen. Of met andere woorden: de meningsverschillen werden gebetonneerd in plaats van verminderd. Op wat milieuprotocolen en strategische samenwerkingsakkoorden voor Oost-Europa, de Kaukasus en Centraal-Azië na valt er over de vijfde interministeriële milieuconferentie niet veel meer te vertellen.

De klad zit dus duidelijk in het "Milieu voor Europa"-proces dat na het verdwijnen van het Oostblok binnen UNECE – het pan-Europees samenwerkingsverband onder de VN – werd opgestart. Want zelfs een hernieuwde oproep tot ratificatie van het Kyotoprotocol zat er tijdens deze derde ministerconferentie van 21 tot 23 mei in Kiev al niet meer in ...

Ophefmakende verdragen zijn er dus niet afgesloten in Kiev. Wel een aantal protocollen die ook voor ons land niet zonder belang zijn. Het protocol rond de milieuaansprakelijkheid en compensaties voor industriële ongevallen met grensoverschrijdende watervervuiling bijvoorbeeld. Op basis van dit protocol kunnen bijvoorbeeld visers of drinkwaterbedrijven die schade lijden door waterverontreiniging door industriële calamiteiten stroomopwaarts, schadevergoeding eisen. Na de verdragen rond onder andere de strategische milieueffectenrapportage en rond de registratie van polluenten vult dit verdrag het lijstje paneuropese verdragen, conventies en protocollen aan dat in de schoot van de UNECE tot stand komt. Veel van die verdragen hebben de bakens in het internationaal en Europees milieubeleid vooruitgezet. Denken we maar aan het Verdrag van Helsinki inzake het integraal beheer van grens-

overschrijdende waterlopen of het Verdrag van Aarhus rond openbaarheid van milieu-informatie, participatie in milieubeleid en toegang tot het gerecht.

De klad erin

Ondanks de protocollen die in Kiev werden goedgekeurd, moet toch worden vastgesteld dat de klad wat in het proces zit. Het lijkt er sterk op dat de UNECE in het genereren van multilateraal milieubeleid aan belang inboet. Steeds meer landen die in het UNECE-proces zijn betrokken, sluiten aan bij de Europese Unie of zijn daar in elk geval vragende partij voor. De Europese Unie wil dan ook meer en meer zelf het initiatief voor de uitbouw van nieuwe milieuwetgeving naar zich toetrekken en landen buiten de Unie via bilaterale verdragen en via onder meer het TACIS-steunprogramma aan het eigen wagentje haken. Dat heeft zo zijn goede, maar ook zijn bedenkelijke kanten. Door zelf het initiatief te nemen, voorkomt de Europese Unie natuurlijk de verwatering of afremming van het proces door de Verenigde Staten en door Canada. Net als in twee andere regionale samenwerkingverbanden onder de Verenigde Naties, zitten Canada en de VS ook in het pan-Europees samenwerkingsverband van UNECE. Daarin verzetten zij zich meestal met klem tegen de invoering van nieuwe multilaterale wettelijk bindende bepalingen en willen zij zich enkel committeren aan vrijblijvende en vrijwillige initiatieven. De ministeriële slotverklaring laat zien tot wat dit leidt. Nieuwe milieuwetgeving die uitgaat van de Europese Unie, maakt alleszins binnen Europa ook de implementatie iets eenvoudiger. Maar gaat de Europese Unie hier niet de VS-toer op door in de plaats van multilaterale akkoorden de eigen wet-

Tekst: Bart Martens

geving centraal te stellen en andere daar via bilaterale akkoorden trachten achter te krijgen?

Agree to disagree

De multilaterale aanpak zelf lijkt alvast in Kiev serieuze schade te hebben opgelopen. Daarvan getuigt de ministeriële slotverklaring. Die wordt doorspekt met bepalingen die neerkomen op een 'agree to disagree', een aanvaarding van een multilateraal milieubeleid op verschillende snelheden. Kernparagraaf daarbij is de paragraaf 4 die in feite een soort algemene 'exit-clausule' vormt. Hij stelt dat de verschillende betrokken landen in het nastreven van de gemeenschappelijke milieudoelstellingen voor andere oplossingen kunnen kiezen. Het is een duidelijke en openlijke erkenning van het feit dat het 'Milieu voor Europa'-proces binnen de UNECE in feite géén gemeenschappelijk proces meer vormt. Eigenlijk wordt hiermee de noodzakelijkheid van een multilaterale aanpak van internationale milieuproblemen op de helling gezet. Verder bouwend op deze 'agree to disagree' werd de ministeriële slotverklaring doorspekt met engagementen vanuit verschillende groepen van landen waarbij telkens landen die wettelijk bindende instrumenten onderschreven of ratificeerden, andere landen die dat nog niet deden daartoe aanmaanden. Eigenlijk werd in Kiev aanvaard dat elk land ten aanzien van internationale milieuproblemen zijn eigen strategie en beleid kan voeren. Landen die het niet zien zitten om toe te treden tot het Kyotoprotocol, de Biodiversiteitsconventie, het Aarhus-verdrag of andere cruciale internationale overeenkomsten, worden daarrond niet meer onder druk gezet.

Status quo

De aanvaarding van een beleid op verschillende snelheden was blijkbaar niet voldoende voor sommige landen(groepen) om in de ministeriële slotverklaring in dossiers zoals Kyoto, nucleaire veiligheid, productie en consumptiepatronen en hernieuwbare energie verder te gaan dan een status quo. Zelfs een oproep tot ratificatie van het protocol van Kyoto zat er niet in. De nobele pogingen van Noorwegen om andere landen te overtuigen van duidelijke doelstellingen inzake hernieuwbare energie bleven dus zonder gevolg.

Milieubalans

Naar aanleiding van de paneuropese conferentie bracht het Europees Milieuagentschap zijn derde Europese milieubalans uit. De twee voorgaande balansen werden gepubliceerd ter gelegenheid van de conferenties van Sofia (1995) en Aarhus (1998). De derde milieubalans toont aan dat het milieu in Europa de afgelopen tien jaar in verscheiden opzichten is verbeterd, maar dat een flink deel van de vooruitgang waarschijnlijk te niet werd gedaan door verdere economische groei. Het Europees Milieuagentschap pleit daarom voor doortastende maatregelen om milieudruk los te koppelen van economische activiteit.

Te vinden op WWW

- de derde milieubalans: http://reports.eea.eu.int/environmental_assessment_report_2003_10_de_Nederlandstalige_samenvatting_op: <http://www.rivm.nl>
- de conferentie in Kiev: http://www.unece.org/env/wgso/index_kyivconf.htm en <http://www.kyiv-2003.info/main/index.php>
- De ministeriële verklaring: <http://www.unece.org/env/documents/2003/ece/cep/ece.cep.94.rev.1.e.pdf>
- De paper (red. Bart Martens & Saar Van Hauwermeiren) rond de ervaringen van de milieubeweging met het wettelijk kader voor een federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling in België: www.bblv.be/publicaties. Deze paper vormde de basis van een toespraak van Bart Martens (BBL) op een gezamenlijke meeting van de milieuministers met NGO's op de voorlaatste dag van de conferentie.

Een socio-economische regering zal niet volstaan

Op zaterdagochtend 24 mei, nauwelijks een week na de verkiezingen, werden de vier milieufederaties – Bond Beter Leefmilieu (BBL), Brusselse Raad voor het Leefmilieu (BRAL), Inter-Environnement Bruxelles (IEB) en Inter-Environnement Wallonie (IEW) – ontvangen door toenmalig informateur Elio Di Rupo. Ze reikten hem zoveel mogelijk duurzame oplossingen aan om communautaire en socio-economische impasses te overstijgen. In de hoop dat daar in zijn 'nota aan de koning' nog iets zou van overblijven ...

De milieufederaties drongen erop aan dat een volgende regering naast de socio-economische dossiers, de milieu-uitdagingen minstens even prioritair zou aanpakken. Daarbij werden onder meer voorstellen besproken om het federaal beleid inzake duurzame ontwikkeling te versterken en als rode draad te hanteren voor heel het federaal overheidsbeleid. De voorstellen die zij de informateur terzake aanreikten, kunnen zelfs de schijnbare impasses overstijgen die zich op socio-economisch vlak stellen. Zo kan een harmonisering van onze energielasten met die van de buurlanden ruimte scheppen voor een verdere verlaging van de lasten op arbeid en kan de invoering van een kilometerheffing voor het vrachtverkeer (cf. Duitsland en Frankrijk) extra middelen genereren voor de schuldafbouw van de NMBS en investeringen in het Gewestelijk Expressnetwerk (GEN).

Knelpunten

Verder werd stilgestaan bij een aantal schijnbare impasses waar de volgende regering mee wordt geconfronteerd:

- het verzoenen van de doelstellingen van de verzorgingsstaat met de noodzakelijk geachte lastenverlaging
- de problemen om tot een verdeling van de noodzakelijke reducties van broeikasgassen tussen de verschillende gewesten te komen
- de structurele schuld van de NMBS op een moment dat grote investeringen in spoorwegen en openbaar vervoer nodig zijn
- het ontbreken van een langetermijnpolitiek inzake de nationale luchthaven

De milieufederaties reikten voor al deze knelpunten constructieve oplossingspistes aan die een verlamdende communautarisering kunnen vermijden en ondanks de budgettaire beperkingen toch aan de maatschappelijke noden kunnen (blijven) beantwoorden.

Energie

Zo pleiten zij voor een gelijkschakeling van de lasten op energie met het gemiddelde van de belangrijkste buurlanden. Dit naar analogie met de wet op het concurrentievermogen die een har-

monisering van de loonlasten met deze landen nastreeft. De opbrengsten van zo'n operatie zullen jaarlijks meer dan 1 miljard euro opleveren. Die opbrengsten kunnen deels worden aangewend voor een verdere verlaging van de lasten op arbeid, deels om investeringen in energiebesparing en hernieuwbare energie verder aan te moedigen. Dit levert niet alleen extra jobs op, het zorgt er ook voor dat de Kyoto-doelstellingen dichterbij komen.

Mobiliteit

Voor de transportsector verkiezen de milieufederaties veeleer een kilometerheffing in plaats van een accijnsverhoging. In tegenstelling tot een accijnsverhoging, maakt een kilometerheffing het mogelijk om naar plaats, tijd en uitstoot te differentiëren waardoor zij veel sturender werkt dan een accijnsverhoging. De milieufederaties stelden de informateur concreet voor om aan te sluiten bij het Duits systeem van een satelietge-

stuurde kilometerheffing dat vanaf 1 september in Duitsland het autowegenvignet zal vervangen en Duitsland jaarlijks zo'n 2,8 miljard euro aan opbrengsten zal opleveren. Een invoering van dergelijk systeem in België zorgt ervoor dat ook het transitverkeer kan worden aangepakt. Op die manier kunnen extra inkomsten gegenereerd worden die kunnen aangewend worden voor een schuldovername van de NMBS en om bijkomende investeringen in het spoor te financieren (GEN).

Geen regionalisering spoorwegen

Voor de NMBS onderstrepen de milieufederaties dat zij geen vragende partij zijn voor een regionalisering van het spoor. De milieufederaties pleiten daarentegen voor een dringende aanzuivering van de schulden van de NMBS opdat de spoormaatschappij verder werk kan maken van een goed uitgebouwd en efficiënt spoornet. Dit moet uiteraard in nauwe afstemming met de regionale vervoersmaatschappijen gebeuren.

In het dossier van Zaventem kan deze regering de onrust en de ontevredenheid rond Zaventem alleen maar fundamenteel oplossen als er een echt duurzaam langetermijnbeleid rond de nationale luchthaven komt. Hoe wil men de luchthaven, waar sommigen dromen van een verdubbeling van het aantal vliegbewegingen, verzoenen met het dichtbevolkte stedelijke gebied errond? De milieufederaties vragen daarom dat er bij het begin van de nieuwe legislatuur een brede maatschappelijke kosten-batenanalyse van Zaventem wordt opgestart. Die moet de basis vormen van een echt beheersplan voor Zaventem met een plafond op het aantal vliegbewegingen, een afbouw van de nachtvluchten, het stimuleren van alternatieven zoals de trein voor korte afstanden ...

Staten-Generaal van het middenveld

Ook de Staten-Generaal van het Middenveld, waarvan BBL één van de stuwende krachten is, maakte zijn wensen over aan de informateur. De Staten-Generaal wees Elio Di Rupo op het feit dat de middenveldorganisaties middelen nodig hebben om mensen te verenigen, mondig en invloedrijk te maken en de kwaliteit van het beleid te verbeteren. Ze hebben tevens nood aan een regel- en wetgeving, die ruimte laat aan het middenveld en kansen biedt aan de actieve, georganiseerde burger. Rond die kerndoelstelling werd in 2002 in Vlaanderen de Staten-Generaal van het Middenveld opgericht.

Meer dan 50 verenigingen, organisaties en koepels uit diverse sectoren van het middenveld maken inmiddels reeds deel uit van de Staten-Generaal, waaronder ACW, Vlaams ABVV, ACLVB, ACV, Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, Christelijke Mutualiteiten, 11.11.11 - koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging, F.O.V.- Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, Gezinsbond, Socialistische Mutualiteiten, Vlaamse Jeugdraad, Forum voor Etnisch-Culturele Minderheden. In hun nota aan de (in)formateur reiken ze een aantal voorstellen aan die de werking van het middenveld kunnen verbeteren. Wij verwachten dat zij effectief zullen doorwerken in het federaal regeerakkoord en uitvoering zullen krijgen in het federale beleid tijdens de periode 2003-2007. De Staten-Generaal van het Middenveld zal dat beleid, meer bepaald in verband met onderstaande thema's, kritisch opvolgen en evalueren:

1. Participatie en inspraak
2. Rechtszekerheid inzake de uitvoering van de wet op de vzw's
3. De rechten van de vrijwilliger
4. Vrijwilligersverlof en vormingsverlof voor vrijwilligers
5. Vereenvoudiging van de regelgeving
6. Toegang tot de rechtsbedeling
7. Erkenning van het middenveld op Europees en internationaal vlak
8. Participatie en het grootstedenbeleid

milieuberichten

VLAAMSE REGERING KEURT 'MANK' DECREET INTEGRAAL WATERBELEID GOED

Samenstelling: Nathalie Strypsteen & Stef Boogaerts

Op vrijdag 9 mei keurde de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet Integraal Waterbeleid goed. Een prestatie op zich, al is het stuk over de waterschappen met rechtspersoonlijkheid in laatste instantie gesneuveld. "Zonder aanpassing dreigt het decreet daardoor vooral een operatie op papier te worden", zegt beleidsmedewerker Wim Van Gils van de Bond Beter Leefmilieu.

"De waterschappen met

rechtspersoonlijkheid waren hét antwoord op de versnippering van bevoegdheden op het lokale niveau en zouden een einde maken aan de ongebreidelde macht van onder andere de landbouwers in de Polders en Wateringen", zegt Van Gils. "Ze zouden op een geïntegreerde wijze waterkwantiteit en waterkwaliteit aanpakken en een verregaande integratie verzekeren tussen beleid en beheer." Concreet betekende de oprichting van

het waterschap met rechtspersoonlijkheid de opheffing van de Polders en Wateringen in hun huidige vorm, en een beperkte verschuiving van taken van provincies en gemeenten naar het waterschap.

"Onder druk van de 'provincialisten' eiste sp.a de schrapping van de paragrafen over de waterschappen met rechtspersoonlijkheid.", zucht Van Gils. De VLD, niet echt enthousiast over de afschaffing van de polders en wateringen, ging daar maar al te graag in mee en voormalig minister Dua bond in. Ook het grootste deel van de inhoud van de deelbekkenbeheersplannen werd geschrapt. In de oorspronkelijke teksten kon het deelbekken een eigen visie ontwikkelen. Nu bestaat het deelbekkenbeheersplan slechts uit een opsomming van maatregelen en acties. In de huidige versie is er ook geen enkele zekerheid dat er ooit een waterschap komt, en is de garantie op inspraak vanuit de sectoren in de waterschappen weggevalen. "Het lokale niveau binnen het

integraal waterbeheer is dus volledig uitgekleeft", vindt Van Gils.

Bond Beter Leefmilieu zal samen met natuur- en milieubewegingen via het parlement proberen te zorgen dat het decreet toch nog een uitvoerende tak op lokaal niveau krijgt. "Om te slagen moeten eerst een paar partijen bereid gevonden worden om een paar heilige maar lichtjes bouwvallige huisjes te verbouwen", zegt Van Gils.

Naast de waterschappen en de deelbekkenbeheersplannen staat er nog wel één en ander in het decreet. De

watertoets bijvoorbeeld. Die kan ervoor zorgen dat er niet gebouwd wordt in overstromingsgevoelige gebieden. Er werd ook aandacht besteed aan bufferstroken voor overstromingen. "Al zijn ook hier nog een pak uitvoeringsbesluiten nodig om deze maatregel ook effectief op het terrein voelbaar te maken", zegt Van Gils. Verder zijn er de stroomgebiedbeheersplannen, bekkenbeheersplannen en deelbekkenbeheersplannen die vooral invulling moeten geven aan de verplichtingen binnen de Europese kaderrichtlijn water.

Wim Van Gils

Betere elektotoestellen brengen ons dichterbij Kyoto

Elektrische huishoudtoestellen in ontwikkelde landen energie-efficiënter maken zou de energieconsumptie tegen 2010 met 30% verminderen, en zo een aanzienlijke vermindering van de uitstoot van broeikasgasen realiseren. Dat blijkt uit een studie die door het Internationaal Energie Agentschap (IEA) werd bekendgemaakt.

Huishoudtoestellen gebruiken in de rijke landen bijna een derde van de totale elektriciteit. Ze produceren 12% van alle energierelateerde

CO2-uitstoot. Volgens de studie kunnen strengere normen 642 terawattuur elektriciteit besparen, wat tegen 2010 322 miljoen ton minder CO2-uitstoot per jaar betekent.

De IEA wil normen voor energieprestaties en een aangepaste energie-etikettering opleggen. Deze beleidsmaatregelen moeten samen worden genomen met vrijwillige verdragen, initiatieven die de eindgebruiker informeren en economische prikkelingen.

Blauwe vlag voor schoon water

Jachthavens, kuststranden en inlandse zwembijvers met een blauwe vlag staan voor een schoon, veilig zwem- of dokwater en een omgeving met respect voor het leefmilieu. De blauwe vlag is dus een gegeerd milieukeurmerk in meer dan 28 landen – van de EU-lidstaten tot Zuid-Afrika en de Cariben.

De Bond Beter Leefmilieu (BBL) reikte in juni blauwe vlaggen uit aan een beperkt

aantal jachthavens, kuststranden en

inlandse zwembijvers. Voor het eerst kreeg ook een milieuvriendelijke booteigenaar zo'n label. Met deze uitreiking werd het startschot gegeven in 'het samen werk maken van een duurzame jachthaven'.

De BBL-campagne kadert in de internationale Blauwe Vlag-campagne, een initiatief van de Stichting voor Milieueducatie (FEE). Om de controle op de blauwe vlag mogelijk te maken werkt Bond Beter Leefmilieu samen met de Vlaamse Milieu-maatschappij die de kwaliteit van het zwemwater tijdens het badseizoen op de voet volgt.

Ilse Smits

Grote bedrijven vinden groene thema's belangrijk

Bedrijfsleiders van multinationals geloven dat de milieugeloofwaardigheid bijna zo belangrijk is als de financiële geloofwaardigheid bij het bepalen van hun toekomstige reputatie. Europese bedrijven vinden milieuthema's iets belangrijker dan hun Amerikaanse tegenhangers. Dat blijkt uit een onderzoek van de Cambridge University.

Vijfhonderd van de grootste bedrijven in de wereld werd gevraagd elementen in verband met bedrijfsreputatie te ordenen volgens belangrijkheid. Ongeveer een derde van de bedrijven reageerde. Leiderschap en visie werd het hoogst gequoteerd, gevolgd door kwaliteit en kennis van vaardigheden. Sociale en financiële geloofwaardigheid deelden de vier-

de plaats, op de voet gevolgd door milieugeloofwaardigheid. Op de laatste plaats staan 'emotionele connecties'. Dat milieugeloofwaardigheid op de voorlaatste plaats staat, is volgens Arlo Brady – de auteur van de studie – geen enkel probleem, want het staat volgens hem op quasi gelijke hoogte met de financiële geloofwaardigheid.

Eco voor iedereen: EHA!

Ga en leer ecologisch. Vanaf nu kan het in het EHA!, het EcoHuis Antwerpen. Je krijgt er haalbare tips die je meteen ook thuis kan toepassen. (Ver)bouwen, wonen, inrichten, consumeren en nog veel meer.

Verspreid over drie verdiepingen krijg je via een interactieve tentoonstelling een beter beeld van je eigen consumptiegedrag en milieubewustzijn. Voor meer informatie kan je in de media-theek terecht. Daarnaast is er een heus Ecohuis met een stadstuin met vijver. Als even rondkijken niet volstaat kan je er enkele dagen in gaan wonen. Aan het EHA! is ook een EcoCafé en een EcOriginal shop verbonden waar je

altijd kan binnenspringen, ook wanneer je het EHA! niet bezoekt.

Het EcoHuis Antwerpen kreeg als Urban-project subsidies van Europa en Vlaanderen. De stad kocht de gronden en panden.

EHA! ligt aan de Turnhoutsebaan 139 in Borgerhout. Je betaalt 2 euro toegangsprijs.

Inwoners van Antwerpen, studenten en leerkrachten mogen gratis binnen, elke vrijdag is het voor iedereen gratis. EHA! is open van woensdag tot zondag van 10 tot 16.30 uur. De media-theek is open op woensdag en na afspraak.

Info: 03 217 08 11, ecohuis@antwerpen.be, ecohuis@antwerpen.be.

Triodos Bank
Doe meer met uw geld

GELD MAAKT GELUKKIG

Triodos Bank financiert met uw spaargeld enkel duurzame projecten en bedrijven met een sociale, culturele of ecologische meerwaarde. En of u nu veel of weinig geld heeft, Triodos Bank maakt er altijd een mooie investering van.

helft van het oorspronkelijk
ke doel.

Europa vraagt VS meer tijd voor GMO-vergunningen

Europa heeft een nieuwe poging gedaan om een hevige handelsstrijd met de Verenigde Staten rond genetisch gemodificeerde gewassen af te wenden. Zo zet de Europese Unie zich schrap tegen een nieuwe aanval van de VS op het Europees GMO-moratorium die, nu de spanning rond de Irakoorlog wegdeemstert, snel wordt verwacht.

Günter Burghardt, ambassadeur van de Europese Unie in Washington, beweert in een brief aan de Amerikaanse congresleider Dennis Hastert dat het afleveren van Europese GMO-vergunningen reeds midden dit jaar zou kunnen heropstarten. Hij is ervan overtuigd dat elke Amerikaanse poging tot een geschilprocedure bij de Wereld

Handels Organisatie contraproductief zou zijn. Volgens Burghardt zou zo'n juridische procedure het vertrouwen van de Europese consument verder beschadigen, en de Europese consumenten mogelijk aanzetten tot het weigeren van Amerikaanse voeding. Het zou een nieuwe en mogelijk fatale slag toebrengen aan de Europese biotechnologiesector.

In de brief is ook te lezen dat het Europese moratorium geen protectionistische motieven heeft. De Amerikaanse maïs is immers door Argentijnse vervangen. De brief verworpt ook de suggestie dat de EU Zuid-Afrikaanse landen zou hebben aangezet tot het afwijzen van Amerikaanse, genetisch besmette voedselhulp.

Europa besloot om het gebruik van CCA voor de verduurzaming van houttoepassingen tegen 30 juni 2004 te verbieden. CCA-zouten of 'wolmanzouten' zijn zouten van de zware metalen chroom, koper en arseen. Arseen en chroom zijn bekend als zwaar giftig en kankerverwekkend. Met wolmanzouten behandeld hout herken je aan z'n wat groenige kleur. Heel wat hout in onze leefomgeving is intussen met deze giftige producten behandeld. Typisch zijn: tuinmeubilair, tuinhuisjes, zandbakken en speeltuigen.

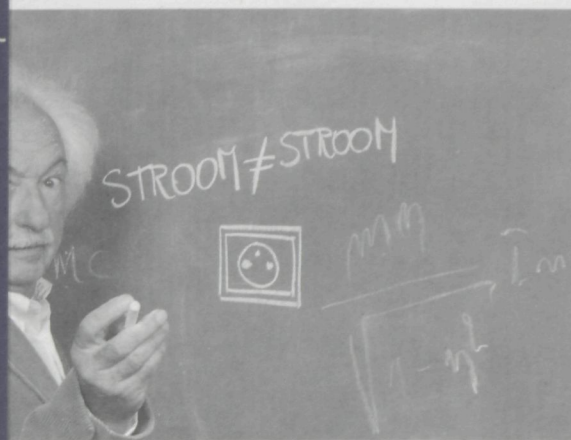
Jarenlang heeft de milieubeweging gepleit voor een verbod op CCA-behandeld hout. Begin dit jaar erkennen ook Europa de gevaren van deze CCA-zouten. Na onderzoek concludeerde men dat er vooral een gevaar bestaat voor de gezondheid van kinderen door het gebruik van deze middelen in speeltuinartikelen. Er is ook een gevaar voor de menselijke gezondheid in het algemeen wanneer met CCA behandeld hout wordt verwijderd. Wellicht bestaat er voor het kankerverwekkende effect geen drempelwaarde, een éénmalig contact kan

al schadelijke gevolgen hebben. België had al enkele schuchtere pogingen ondernomen om deze problematiek aan te pakken. In 2000 werd de houtsector aangesproken om het gebruik van CCA-zouten te verminderen, met het oog op het afsluiten van een vrijwillige overeenkomst. Zonder succes. De sector besloot de Europese beslissing af te wachten. Onze federale overheid heeft nu de richtlijn vervroegd omgezet. Vanaf 1 juli dit jaar mag met CCA-behandeld hout waarmee kinderen in contact komen niet meer op de markt worden gebracht. Voor de overige toepassingen is de uiterste datum 1 januari 2004.

Esmeralda Borgo

omwissel

energieploeg:
282 17 35,
en Dirk

Knapen, 02 282 17 44, Dirk.knapen@bblv.be.

Dirk Knapen & Mike Desmet

ezakt in Europa's che klasje

de Europese
dichtheid van
vee en trans-
ruut voortko-
rdt gecomp-
maatregelen.

een zware
penseert men
dier.
veel het min-
de EU. Als je
veel duurzaam
t in de totale
bengelt Bel-
eraan. Ook de

Kyoto-norm zal België niet halen, al zijn we daarin niet alleen: met de nu vastgestelde 'binnenlandse' beleidsmaatregelen zullen alleen Duitsland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk de Kyoto-verplichting halen. Maar België heeft in vergelijking met de andere landen toch wel veel in te halen. Zakken in het kleuterklasje, dat is toch echt om het schaamrood op de wangen te krijgen ...

Toch nog iets positiefs: België hoort bij de Europese top in de recycling van materialen.

op met CCA-zouten ld hout

VLAAMSE REGERING KEURT DECREET INTEGRAAL WATER

Op vrijdag 9 mei keurde de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet Integraal Waterbeleid goed. Een prestatie op zich, al is het stuk over de waterschappen met rechtspersoonlijkheid in laatste instantie gesneuveld. "Zonder aanpassing dreigt het decreet daardoor vooral een operatie op papier te worden", zegt beleidsmedewerker Wim Van Gils van de Bond Beter Leefmilieu. "De waterschappen met

rechtspersoonlijkheid wát het antwoord op de versiering van bevoegdheid het lokale niveau en zo een einde maken aan ongebreidelde macht onder andere de landwiers in de Polders Wateringen", zegt Van G. "Ze zouden op een geïgreerde wijze waterkwaliteit en waterkwaliteit pakken en een verregaag integratie verzekeren tussen beleid en beheer." Concl betekende de oprichting

Blauwe vlag voor sch

Jachthavens, kuststranden en inlandse zwembadjes met een blauwe vlag staan voor een schoon, veilig zwem- of dokwater en een omgeving met respect voor het leefmilieu. De blauwe vlag is dus een geëerd milieukeurmerk in meer dan 28 landen – van de EU-lidstaten tot Zuid-Afrika en de Cariben. De Bond Beter Leefmilieu (BBL) reikte in juni blauwe vlaggen uit aan een beperkt

aan jachthavens, kuststranden en inlandse zwembadjes. Voor het eerst kreeg ook een milieuvriendelijke booteigenaar zo'n label. Met deze uitreiking werd het startschot gegeven in 'het samen werk maken van een duurzame jachthaven'.

aan jachthavens, kuststranden en inlandse zwembadjes.

van de Stichting voor Milieueducatie (FEE). Om de controle op de blauwe vlag mogelijk te maken werkt Bond Beter leefmilieu samen met de Vlaamse Milieu-maatschappij die de kwaliteit van het zwembad tijdens het badseizoen op de voet volgt.

Ilse Smits

Grote bedrijven vinden groene thema's belangrijk

Bedrijfsleiders van multinationals geloven dat de milieugeloofwaardigheid bijna zo belangrijk is als de financiële geloofwaardigheid bij het bepalen van hun toekomstige reputatie. Europese bedrijven vinden milieuthema's iets belangrijker dan hun Amerikaanse tegenhangers. Dat blijkt uit een onderzoek van de Cambridge University.

Vijfhonderd van de grootste bedrijven in de wereld werd gevraagd elementen in verband met bedrijfsreputatie te ordenen volgens belangrijkheid. Ongeveer een derde van de bedrijven reageerde. Leiderschap en visie werd het hoogst gequoteerd, gevolgd door kwaliteit en kennis van vaardigheden. Sociale en financiële geloofwaardigheid deelden de vier-

de plaats, op de voet gevolgd door milieugeloofwaardigheid. Op de laatste plaats staan 'emotionele connecties'. Dat milieugeloofwaardigheid op de voorlaatste plaats staat, is volgens Arlo Brady – de auteur van de studie – geen enkel probleem, want het staat volgens hem op quasi gelijke hoogte met de financiële geloofwaardigheid.

GELD MAAKT GELUKKIG

Triodos Bank

Doe meer met uw geld

Hetzelfde rendement,...

Bij Triodos Bank verdient uw spaargeld hetzelfde rendement als elders. Of u nu spaart op een spaarrekening of een termijnrekening. Ook als u sociaal, cultureel en ecologisch wil beleggen biedt Triodos Bank u formules op maat. U kan kiezen voor ons **ethisch beleggingsfonds Triodos Values Fund** of rechtstreeks investeren in aandelen van Triodos Bank zelf.

...en toch iets meer

Bij Triodos Bank doet u meer dan sparen of beleggen. Triodos Bank financiert met uw spaargeld alleen duurzame projecten en bedrijven met een sociale, culturele of ecologische meerwaarde. Enkele voorbeelden? Fair trade, een kringloopcentrum, een dansgezelschap, ... Op www.triodos.be vindt u een overzicht van de ondernemingen en organisaties die met uw geld alle kansen kregen.

...en toch iets meer. Ze produceren 12% prikkelingen. van alle energiegerelateerde

Eco voor iedereen: EHA!

Ga en leer ecologisch. Vanaf nu kan het in het EHA!, het EcoHuis Antwerpen. Je krijgt er haalbare tips die je meteen ook thuis kan toepassen. (Ver)bouwen, wonen, inrichten, consumeren en nog veel meer. Verspreid over drie verdiepingen krijg je via een interactieve tentoonstelling een beter beeld van je eigen consumptiegedrag en milieubewustzijn. Voor meer informatie kan je in de media-theek terecht. Daarnaast is er een heus Ecohuis met een stadstuin met vijver. Als even rondkijken niet volstaat kan je er enkele dagen in gaan wonen. Aan het EHA! is ook een EcoCafé en een EcOriginal shop verbonden waar je

altijd kan binnenspringen, ook wanneer je het EHA! niet bezoekt. Het EcoHuis Antwerpen kreeg als Urban-project subsidies van Europa en Vlaanderen. De stad kocht de gronden en panden. EHA! ligt aan de Turnhoutsebaan 139 in Borgerhout. Je betaalt 2 euro toegangsprijs. Inwoners van Antwerpen, studenten en leerkrachten mogen gratis binnen, elke vrijdag is het voor iedereen gratis. EHA! is open van woensdag tot zondag van 10 tot 16.30 uur. De media-theek is open op woensdag en na afspraak. Info: 03 217 08 11, eco-huistad.antwerpen.be, eco-huis@antwerpen.be.

VLAAMSE REGERING KEUR DECREET INTEGRAAL WAT

Op vrijdag 9 mei keurde de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet Integraal Waterbeleid goed. Een prestatie op zich, al is het stuk over de waterschappen met rechtspersoonlijkheid in laatste instantie gesneuveld. "Zonder aanpassing dreigt het decreet daarvoor vooral een operatie op papier te worden", zegt beleidsmedewerker Wim Van Gils van de Bond Beter Leefmilieu. "De waterschappen met

rechtspersoonlijkheid w h t antwoord op de verpering van bevoegdheid het lokale niveau en zo een einde maken aan ongebreidelde macht onder andere de landwers in de Polders Wateringen", zegt Van "Ze zouden op een ge reerde wijze waterkwiteit en waterkwaliteit pakken en een verrega integratie verzekeren tu beleid en beheer." Con betekende de oprichting

Blauwe vlag voor sch

Jachthavens, kuststranden en inlandse zwembadjes met een blauwe vlag staan voor een schoon, veilig zwem- of dokwater en een omgeving met respect voor het leefmilieu. De blauwe vlag is dus een geëerd milieukeurmerk in meer dan 28 landen – van de EU-lidstaten tot Zuid-Afrika en de Cariben. De Bond Beter Leefmilieu (BBL) reikte in juni blauwe vlaggen uit aan een beperkt

inlandse zwembadjes. Voor het eerst kreeg ook een milieuvriendelijke booteigenaar zo'n label. Met deze uitreiking werd het startschot gegeven in 'het samen werk maken van een duurzame jachthaven'.

aan
jacht
havens

kust-
stranden en

van de Stichting voor Milieueducatie (FEE). Om de controle op de blauwe vlag mogelijk te maken werkt Bond Beter leefmilieu samen met de Vlaamse Milieu-maatschappij die de kwaliteit van het zwembad tijdens het badseizoen op de voet volgt.

Ilse Smits

Grote bedrijven vinden groene thema's belangrijk

Bedrijfsleiders van multinationals geloven dat de milieugeloofwaardigheid bijna zo belangrijk is als de financiële geloofwaardigheid bij het bepalen van hun toekomstige reputatie. Europese bedrijven vinden milieuthema's iets belangrijker dan hun Amerikaanse tegenhangers. Dat blijkt uit een onderzoek van de Cambridge University.

Vijfhonderd van de grootste bedrijven in de wereld werd gevraagd elementen in verband met bedrijfsreputatie te ordenen volgens belangrijkheid. Ongeveer een derde van de bedrijven reageerde. Leiderschap en visie werd het hoogst gequoteerd, gevolgd door kwaliteit en kennis van vaardigheden. Sociale en financiële geloofwaardigheid deelden de vier-

de plaats, op de voet gevolgd door milieugeloofwaardigheid. Op de laatste plaats staan 'emotionele connecties'. Dat milieugeloofwaardigheid op de voorlaatste plaats staat, is volgens Arlo Brady – de auteur van de studie – geen enkel probleem, want het staat volgens hem op quasi gelijke hoogte met de financiële geloofwaardigheid.

Triodos Bank

Doe meer met uw geld

Triodos Bank nv
Hoogstraat 139/3
1000 Brussel
Tel 02 548 28 28
Fax 02 548 28 29
www.triodos.be
info@triodos.be

Nu doen!

- spaar duurzaam zonder aan rendement in te boeten
- uw spaargeld wordt alleen gebruikt voor projecten en bedrijven met een sociale, culturele of ecologische meerwaarde
- gespecialiseerd aanbod in ethisch beleggen
- duurzaam vermogensbeheer
- persoonlijk advies
- kwaliteitsservice
- 100 % veilig en transparant

Franken
mag maar
hoeft niet.

Triodos Bank nv
Antwoordnummer 55
1000 Brussel

riciteit. Ze produceren 12% van alle energierelevante prikkelingen.

Eco voor iedereen: EHA!

Ga en leer ecologisch. Vanaf nu kan het in het EHA!, het EcoHuis Antwerpen. Je krijgt er haalbare tips die je meteen ook thuis kan toepassen. (Ver)bouwen, wonen, inrichten, consumeren en nog veel meer. Verspreid over drie verdiepingen krijg je via een interactieve tentoonstelling een beter beeld van je eigen consumptiegedrag en milieubewustzijn. Voor meer informatie kan je in de media-theek terecht. Daarnaast is er een heus Ecohuis met een stadstuin met vijver. Als even rondkijken niet volstaat kan je er enkele dagen in gaan wonen. Aan het EHA! is ook een EcoCafé en een EcOriginal shop verbonden waar je

altijd kan binnenspringen, ook wanneer je het EHA! niet bezoekt. Het EcoHuis Antwerpen kreeg als Urban-project subsidies van Europa en Vlaanderen. De stad kocht de gronden en panden. EHA! ligt aan de Turnhoutsebaan 139 in Borgerhout. Je betaalt 2 euro toegangsprijs. Inwoners van Antwerpen, studenten en leerkrachten mogen gratis binnen, elke vrijdag is het voor iedereen gratis. EHA! is open van woensdag tot zondag van 10 tot 16.30 uur. De media-theek is open op woensdag en na afspraak. Info: 03 217 08 11, ecohuis@antwerpen.be, ecohuis@antwerpen.be.

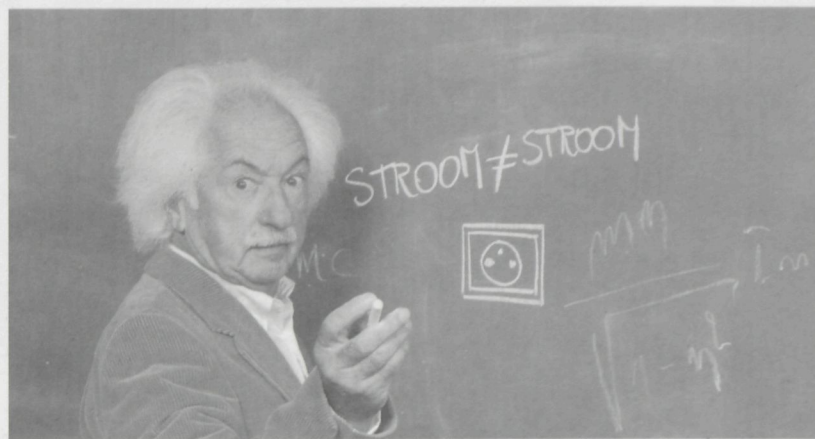
Informatie schiet tekort bij stroomwissel

De energiemarkt is vandaag volledig vrij. Iedereen heeft de brief van de netbeheerder gekregen waarin aangekondigd werd dat je tot 31 mei kon kiezen voor een nieuwe leverancier. Maar de elektriciteitsprijzen waren laat bekend, waardoor nauwelijks tijd bleef om een keuze te maken. Al kan je ook na 31 mei van leverancier veranderen. Toch durven weinigen dit aan omdat de informatie over de vrijmaking moeilijk te vinden en bovendien nogal verwarrend was.

De Bond Beter Leefmilieu en de VREG (Vlaamse Reguleringsinstantie voor de elektriciteit- en gasmarkt) hebben daarom in vier regionale informatiesessies geprobeerd gezin-

nen wegwijs te maken in het doolhof van de vrijmaking van de energiemarkt. En de behoefte aan bijkomende informatie was inderdaad groot. Dat bleek uit de talrijke vragen die de VREG kreeg om informatiepakketjes op te sturen. Het bleek ook uit de opkomst en de vragen die werden gesteld op de informatiesessies. Twee vragen doken telkens op: "wat moeten we nu precies doen om juist te kiezen?" en "zal de prijs dalen, zoals ons werd beloofd?".

Dergelijke infosessies: zijn er nog op 17 juni in Meise en op 18 juni in Vilvoorde (en in het najaar op diverse plaatsen). Voor de organisatie van een informatiesessie in eigen omgeving

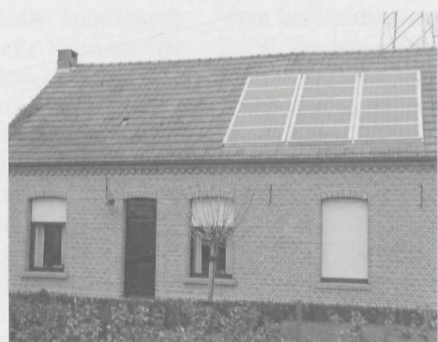
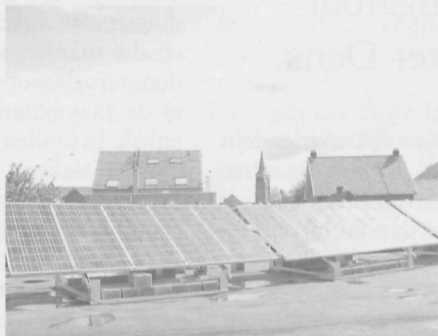
kan je terecht bij de energieploeg: Mike Desmet, 02 282 17 35, mike.desmet@bblv.be en Dirk

Knapen, 02 282 17 44, Dirk.knapen@bblv.be.

Dirk Knapen & Mike Desmet

Europa haalt doelstelling zonneënergie niet

Het fotovoltaïsche vermogen is in de EU vorig jaar dan wel met 38% gestegen tot 391 megawatt, toch haalt Europa het door de Europese Commissie gestelde doel van 650MW tegen het einde van dit jaar niet. Dat zegt Euroobserver, een consortium voor de promotie van hernieuwbare energie. De "vertraagde opstart van nationale programma's" in sommige landen en "het gebrek aan politieke wil om de uitvoering te verzekeren" zijn volgens Euroobserver de oorzaken van de trage vooruitgang. Euroobserver schat dat in 2010 de EU 1400 MW cellen zal hebben geïnstalleerd, minder dan de helft van het oorspronkelijke doel.

België gezakt in Europa's ecologische klasje

Nederland heeft in de Europese Unie (EU) de hoogste dichtheid van bevolking, industrie, vee en transport. Veel van de daaruit voortkomende milieudruk wordt gecompenseerd door technische maatregelen. Alhoewel België ook een zware milieudruk heeft, compenseert men die druk in ons land niet.

België zuivert procentueel het minste afvalwater van heel de EU. Als je kijkt naar het aandeel duurzaam opgewekte elektriciteit in de totale elektriciteitsproductie, bengelt België ook helemaal onderaan. Ook de

Kyoto-norm zal België niet halen, al zijn we daarin niet alleen: met de nu vastgestelde 'binnenlandse' beleidsmaatregelen zullen alleen Duitsland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk de Kyoto-verplichting halen. Maar België heeft in vergelijking met de andere landen toch wel veel in te halen. Zakken in het kleuterklasje, dat is toch echt om het schaamrood op de wangen te krijgen...

Toch nog iets positiefs: België hoort bij de Europese top in de recycling van materialen.

Verbod op met CCA-zouten behandeld hout

Europa besloot om het gebruik van CCA voor de verduurzaming van houttoepassingen tegen 30 juni 2004 te verbieden. CCA-zouten of 'wolmanzouten' zijn zouten van de zware metalen chroom, koper en arseen. Arseen en chroom zijn bekend als zwaar giftig en kankerverwekkend. Met wolmanzouten behandeld hout herken je aan z'n wat groenige kleur. Heel wat hout in onze leefomgeving is intussen met deze giftige producten behandeld. Typisch zijn: tuinmeubilair, tuinhuisjes, zandbakken en speeltuigen.

Jarenlang heeft de milieubeweging gepleit voor een verbod op CCA-behandeld hout. Begin dit jaar erkennen ook Europa de gevaren van deze CCA-zouten. Na onderzoek concludeerde men dat er vooral een gevaar bestaat voor de gezondheid van kinderen door het gebruik van deze middelen in speeltuinartikelen. Er is ook een gevaar voor de menselijke gezondheid in het algemeen wanneer met CCA behandeld hout wordt verwijderd. Wellicht bestaat er voor het kankerverwekkende effect geen drempelwaarde, een éénmalig contact kan

al schadelijke gevolgen hebben. België had al enkele schuchtere pogingen ondernomen om deze problematiek aan te pakken. In 2000 werd de houtsector aangesproken om het gebruik van CCA-zouten te verminderen, met het oog op het afsluiten van een vrijwillige overeenkomst. Zonder succes. De sector besloot de Europese beslissing af te wachten. Onze federale overheid heeft nu de richtlijn vervroegd omgezet. Vanaf 1 juli dit jaar mag met CCA-behandeld hout waarmee kinderen in contact komen niet meer op de markt worden gebracht. Voor de overige toepassingen is de uiterste datum 1 januari 2004.

Esmeralda Borgo

Europa vraagt VS meer tijd voor GMO-vergunningen

Europa heeft een nieuwe poging gedaan om een hevige handelsstrijd met de Verenigde Staten rond genetisch gemodificeerde gewassen af te wenden. Zo zet de Europese Unie zich schrap tegen een nieuwe aanval van de VS op het Europees GMO-moratorium die, nu de spanning rond de Irakoorlog wegdeemstert, snel wordt verwacht.

Günter Burghardt, ambassadeur van de Europese Unie in Washington, beweert in een brief aan de Amerikaanse congresleider Dennis Hastert dat het afleveren van Europese GMO-vergunningen reeds midden dit jaar zou kunnen heropstarten. Hij is ervan overtuigd dat elke Amerikaanse poging tot een geschilprocedure bij de Wereld

Handels Organisatie contraproductief zou zijn. Volgens Burghardt zou zo'n juridische procedure het vertrouwen van de Europese consument verder beschadigen, en de Europese consumenten mogelijk aanzetten tot het weigeren van Amerikaanse voeding. Het zou een nieuwe en mogelijk fatale slag toebrengen aan de Europese biotechnologiesector.

In de brief is ook te lezen dat het Europese moratorium geen protectionistische motieven heeft. De Amerikaanse maïs is immers door Argentijnse vervangen. De brief verwerpt ook de suggestie dat de EU Zuid-Afrikaanse landen zou hebben aangezet tot het afwijzen van Amerikaanse, genetisch besmette voedselhulp.

Computers: altijd handig, zelden milieuvriendelijk

Tekst: Stef Boogaerts en Nathalie Strypsteen

De ene een zeldzame keer, de andere elke dag, maar tokkelen doen we allemaal. De computer heeft een vaste plaats op kantoor, in huis en ... in ons hoofd. Toch staan we er zelden bij stil hoe vervuilend zo'n PC wel is. De vzw Memo – Mens en Milieuvriendelijk Ondernemen – heeft daarover recent een helder en handig gidsje gemaakt, en dus toog de Milieurama-redactie naar Berchem, waar Memo 'kantoor houdt'. Wij troffen er Klaas Maertens en – even om de hoek, bij Kangaroot – Peter Dens.

Klaas Maertens is formeel: "Een milieuvriendelijke PC bestaat eigenlijk niet. Je hebt in eerste instantie al het elektriciteitsverbruik. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat dat bij computers en printers de voornaamste milieubelasting is. In afwachting van strengere maatregelen voor de producenten ligt een belangrijke verantwoordelijkheid bij de consument. Want vermindering van energieverbruik levert naast financieel voordeel immers een enorme milieuwinst op. Wie 2 uurtjes per dag computert (los van printers en scanners) betaalt hiervoor jaarlijks zo'n € 45."

En wat kun je daar zelf dan aan doen?

"Een computer kan in verschillende standen staan: actief gebruik, stand-by, slaapstand en uit. De tijd dat uw computer stand-by staat, verbruikt hij minder energie. Maar zelfs wanneer de computer met de aan-/uitknop is uitgezet, blijft het apparaat nog wat stroom verbruiken. Steek daarom alle stekkers in één stekkerdoos met een aan-/uitknop. Na gebruik van de computer zet u de stekkerdoos op uit."

De computer zelf is ook niet echt milieuvriendelijk ...

"Een gemiddelde huiscomputer bestaat al snel uit 1000 tot 1500 onderdelen, gemaakt van 2000 tot 3000 verschillende stoffen. Om geheugenchips te maken zijn er naast koper, lood en aluminium ook een aantal uiterst zeldzame stoffen nodig, zoals gallium, antimoon, broom en lithium. Deze metalen worden gewonnen via mijnbouw, vaak een regelrechte aanslag op het milieu. Voor kleine hoeveelheden metaal moeten soms enorme hoeveelheden erts gewonnen worden."

Zijn daar dan geen oplossingen voor?

"Nu werken de gerenommeerde computerfabrikanten wereldwijd wel volgens de ISO 14000-normen, een internationale standaard voor milieumanagementsystemen. De toeleveranciers in ontwikkelings-economieën blijven echter buiten schot."

En dus creëren we een enorme afvalberg, die bovendien moeilijk te recuperen valt.

"In 2001 is de wereldwijde verkoop van compu-

ters voor het eerst sinds 1985 gedaald. In totaal werden toen 128 miljoen computers verkocht, waarvan 44 miljoen in de Verenigde Staten. In de maanden juli tot september gingen er in Europa, het Midden-Oosten en Afrika samen bijna 10 miljoen PC's over de toonbank. Een gigantische afvalberg, inderdaad.

Het recyclen van oude PC-apparatuur zit gelukkig duidelijk in de lift. Het recyclen van een computer begint met het demonteren van het apparaat. Recycling van 80% kan makkelijk gehaald worden. De restfractie, rijk aan exotische en vaak dure metalen, gaat naar één van de vijf metaalraffinaderijen in de wereld waar onder extreem hoge temperaturen schadelijke verbindingen afgebroken worden. Alle metalen worden op die manier, zij het in zeer kleine hoeveelheden, teruggewonnen. Van een metaal als indium is de jaaropbrengst van zo'n raffinaderij maar enkele tientallen grammen. Wat rest zijn zwavelzuur en slakken voor de cementindustrie."

Waar moet je met je oude toestel dan terecht?

"Een tot op de draad versleten toestel lever je af in het dichtstbijzijnde containerpark, of laat je achter bij de leverancier van je nieuwe toestel. Daar betaal je als consument immers een recyclagebijdrage voor. Als het toestel nog werkt, kun je terecht bij één van de 39 erkende kringlooppcentra of bij een van de bedrijven die zich gespecialiseerd hebben in het inzamelen en upgraden van oude computers. Computers inzamelen en klaarmaken voor een tweede leven is niet alleen arbeidsintensief, het vermindert ook de afvalberg en zet een rem op de eindeloze overproductie."

Wie kan er met zo'n tweedehandsmachine nog wat aanvangen?

"Bij die tweedehandstoestellen zitten best nog bruikbare modellen. Zo is er het voorbeeld van de 'furbie', een 'opgefriste' PC met helpdesk en 1 tot 3 jaar waarborg. Er zit dus vaart in de markt: dit voorjaar werd door ECO PC de 23.000ste tweedehands-PC in België geleverd. En bovendien: wanneer je open source software gebruikt, heb je niet zo'n zware toestellen nodig."

Open source? Dat kennen wij vooral uit anders-globalistische kringen – je zet daar Microsoft even mee te kijk ... "Ja", zegt Peter Dens, één van de stuwende krachten achter Kangaroot, een bedrijfje dat gespecialiseerd is in professionele open source software-ondersteuning van bedrijven. "Maar er is ook het spookbeeld dat je websites alleen met Microsoft-programma's kunt raadplegen, wanneer Windows (het besturingssysteem van Microsoft) aan Intel (producent van processoren) wordt gekoppeld, kan men programma's maken die alleen op die pc draaien. En bovendien kan Microsoft zo je hele profiel in kaart brengen. Microsoft weet nu al veel. Het haalt veel inkomsten uit de verkoop van data. De Europese Unie wou de open source software juist om die reden ondersteunen."

Peter bevestigt overigens het verhaal van Klaas. "95% van de gebruikers haalt een PC in huis om

Printers

Ook printers zijn vervuilende beestjes. Je kan gelukkig wel een milieuvriendelijke keuze maken. Een printer die bestaat uit hergebruikte of herbruikbare materialen en die een laag energieverbruik heeft, bijvoorbeeld. Laserprinters zijn sneller en geven een betere kwaliteit, maar tijdens het printen komt stof en ozon vrij. Uit milieuoverwegingen is een toestel dat werkt met afzonderlijke inktpatronen meer verantwoord: één voor zwarte inkt en één voor kleuren. Inktpatronen mogen in geen geval cadmium of andere kankerverwekkende stoffen bevatten. Zuinig verbruik en maximale recyclage zorgen ervoor dat de papierconsumptie geen ongebreidelde vlucht neemt.

een office-pakket te draaien, te e-mailen, te internetten en eventueel foto's te bekijken. Alleen voor zware toepassingen als geluids- en videomanipulatie heb je een heel krachtige machine nodig, voor het gewone gebruik volstaat een oudere machine al."

En open source software vreet een pak minder geheugen dan de commerciële tegenhangers van Microsoft, Sun, Apple ...

"Het Linux-besturingssysteem, zowat het vlaggenschip van de open source software, neemt minder ruimte in en heeft minder processorkracht nodig, een tweedehandse PC doet het hier perfect. Een zeven jaar oude PC vormt geen probleem wanneer je maar enkele functies nodig hebt. Nu heeft elke pc een standaard operatingsysteem waarvan heel veel niet wordt gebruikt. Dat neemt ook allemaal geheugen. En natuurlijk maken de commerciële producenten hun software altijd zwaarder, waardoor de nood aan nieuwe en steeds krachtiger computers blijft bestaan. Wanneer je niet altijd nood hebt aan het nieuwste en krachtigste snuffje, betekent dat natuurlijk een flinke kostenbesparing, en bovendien pluk je de software zomaar gratis van het Internet."

Maar de toepassingen zijn beperkt ...

"Neen, integendeel. Er zijn zelfs meer programma's dan in de commerciële wereld. En meestal zijn die ook beter dan de conventionele software. Voor firewalls (die virussen en andere ongenode specimen uit je PC moeten houden) zijn de open source-mogelijkheden heel sterk. Je hebt bovendien tegenhangers van zowat alle commerciële programma's. Ook voor de grafische toepassingen, die zijn op komst."

Beter dan de commerciële, hoe kan dat?

"Er kijkt een hele gemeenschap op toe. Bij Microsoft kijken 200 mensen een programma na, maar eigenlijk is dat weinig. En wanneer je een fout ontdekt, kun je naar de fabrikant bellen. Meestal doet die niks en zegt: 'zwijg want we hebben geen oplossing'. Wanneer dat zich in de open source-gemeenschap voordoet, lost diegene het probleem op die de oplossing vindt. En dat kunnen er velen zijn. Doorgaans zijn de programma's ook gebruiksvriendelijker, vooral meer aangepast. Zo worden er programma's geschreven voor mensen die maar over één hand beschikken, of voor slechtzienden. Commercieel niet interessant, maar een computerfanaat die in die omstandigheid verkeert, zoekt een oplossing en stelt die ter beschikking van de gemeenschap."

En toch hoor je vaak dat mensen open source-programma's moeilijk vinden.

"Tja. Wat voor mensen ongewoon is, vinden ze meteen moeilijker, zelfs al is het niet zo. Maar het is natuurlijk wel zo dat de mensen die de programma's ontwikkelen er niet bijilstaan dat de eindgebruikers niet even (computer)geniaal zijn als zijzelf. Dat is ook de reden waarom er nooit gewerkt wordt met iconpjes, er is niks om op te klikken. Maar ook dat verandert, omdat vandaag niet alleen 'de genialen' de programma's maken."

Toch blijkt open source software vooral voor kenners weggelegd.

"Ja, de gebruiker moet linux en de programma's natuurlijk zelf installeren. Pre-geïnstalleerde computers zouden al een hele vooruitgang zijn.

Je moet de programma's ook zelf zoeken op het Internet. Al kun je de programma's ook op CD-rom kopen.

Het gebruik stijgt trouwens. Vandaag lopen 3 à 4 % van de PC's op Linux. Voor servers (internethosting) is dat zelfs 20%. 65 % van de websites worden met open source software aangeemaakt en ook voor e-mail groeit 'de markt'. Want per mailbox betalen is voor nogal wat bedrijven en organisaties onhaalbaar."

Je blijft er dus in geloven?

"Het zal tijd kosten maar ooit zal alles op open source draaien. In de open gemeenschap is men natuurlijk met meer dan in een gesloten gemeenschap als microsoft. De open gemeenschap zit de gesloten op de hielen."

Tips voor een milieuvriendelijker PC-gebruik

COMPUTER

- stel de tijd kort in waarna de computer automatisch op stand-by schakelt, of zet de machine meteen uit
- vermijd screensavers met 3D-animaties, die gebruiken nogal wat rekenkracht
- gelabelde merken verbruiken minder energie
- trek de stekker uit wanneer je de PC een poosje niet gebruikt

PRINTER

- print met een resolutie van 600 dpi
- gebruik de functies 'energiebesparing' en 'correcties'
- druk zwart/wit af in besparende toestand
- vervang regelmatig de ozonfilter van laserprinters: om de 1 tot 5 jaar, afhankelijk van het aantal gemaakte prints
- gebruik kringlooppapier: milieuvriendelijker en zeer kwaliteitsvol, de grotere stofafgifte is verleden tijd

BEELDSCHERM

- hoe groter uw beeldscherm, hoe groter het elektriciteitsverbruik
- beeldschermen met hoge resolutie verbruiken meer energie
- LCD-schermen (platte beeldschermen) verbruiken de helft van de energie die een conventioneel beeldscherm nodig heeft

HET PAPIER

- vermijd documenten af te printen die ook op de PC staan
- controleer via "printvoorbeeld op scherm" alle gegevens voor u met printen begint
- een papierzuinige lay-out is voordeliger (let dan op marges, lettertypes en kantlijnen)
- print dubbelzijdig
- wees zuinig met kwaliteitspapier
- gebruik kringlooppapier met een label

CSD houdt proces duurzame ontwikkeling op de sporen

Tekst: Stef Boogaerts

Van 28 april tot 9 mei waren Geert Fremout (Vodo) en Denis Van Eeckhout (IEW) te gast in de hoofdzetel van de Verenigde Naties in New York. Zij namen er deel aan de CSD 11 – de elfde sessie van de Commission on Sustainable Development. Geert vertelt ons wat zo'n CSD is en wat ze in New York hebben uitgespookt ...

Naast Denis Van Eeckhout, de 'nieuwe' algemeen secretaris van onze Waalse tegenhanger Inter-Environnement Wallonie (IEW) en Geert Fremout van het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (Vodo) maakte ook Jan De Smedt van het secretariaat van de Federale Raad voor Duurzame ontwikkeling (FRDO) deel uit van de officiële Belgische delegatie. Aan het hoofd van die delegatie stond Nadine Gouzée, maar die was tegelijk vice-voorzitster van de conferentie, wat op zich al een hele opgave was. Geert Fremout betreurt dan ook dat de Belgische politici in New York hun kat stuurden. "Op de top in Johannesburg waren ze wel met zes of zeven, en nu het iets concreter wordt, zijn ze er al niet meer bij. België heeft vaak goede standpunten, maar wanneer het erop aankomt ..."

Zo'n CSD, wat is dat eigenlijk?

De CSD is de VN-commissie die tussen de grote conferenties (Rio in 1992, Johannesburg in 2002) het proces op een meer permanente basis moet opvolgen. Zo was CSD 10 de 'prepcom' (voorbereidende vergadering) voor de top in Johannesburg.

Tot Johannesburg kwam de CSD elk jaar samen. In Johannesburg werd dan gesteld dat dat te weinig opleverde, dat de aanpak veel te weinig op actie was gericht. Daarom wordt er voortaan met tweejaarlijkse cycli gewerkt: telkens een zogenaamd review-jaar en een policy-jaar. Of met andere woorden: het ene jaar evalueer je de uitvoering van het beleid, en het daaropvolgende jaar stuur je het beleid.

In Johannesburg werd tevens gesteld dat CSD 11 het programma voor de komende jaren zou vastleggen, en de methode waarop die planning in de praktijk zou worden gebracht.

Werd er in New York dan niet rond de inhoud gewerkt?

Deze CSD ging hoofdzakelijk over het proces. Geen inhoudelijk werk dus, maar er werd wel een duidelijke planning voor 14 jaar vanaf 2004 opgesteld, welke thema's wanneer aan bod komen (zie kader). In de eerstkomende cycli gaat er speciale aandacht naar water en energie. Die thema's komen wel aan bod in de UNEP (United Nations Environmental Program, het VN-Milieubureau) en de UNDP (United Nations Development Program, de VN-ontwikkelingsorganisatie), maar ze zitten toch niet zo verankerd als b.v. het gezondheidsthema via de Wereld Gezondheidsorganisatie. En men wil er vaart achter zetten, want tegen 2005 moeten er reeds concrete plannen

zijn voor geïntegreerd waterbeheer.

Nog een nieuwigheid was de toenemende aandacht voor de regio's. Meestal vallen die samen met de werelddelen, West-Europa vormt samen met de VS en Canada zo'n groep.

Woodstock

Voor Geert Fremout is ook de toenemende aandacht voor de civiele maatschappij erg bemoedigend. "De participatie van de civiele maatschappij zit duidelijk in de lift. Eigenlijk zat dat al in Agenda 21 ingebakken, want reeds in Rio werd gesteld dat duurzame ontwikkeling niet alleen een zaak van het beleid maar ook van de civiele maatschappij is. Duurzame ontwikkeling moet tot stand komen in dialoog en samenwerking met de samenleving. Dat is al op alle CSD's sinds Rio voelbaar. Wanneer je dan hoort hoe het er bij de Wereldhandelsorganisatie aan toe gaat ..."

En ook in New York ging het er – bij wijze van spreken – heel losjes aan toe. Een van de Belgische diplomaten vergeleek het zelfs met ... Woodstock. Ook de ministers traden tijdens de zogenaamde multistakeholders-dialoog in overleg en discussie met vertegenwoordigers van de negen grote groepen: vrouwen, jongeren, industrie, boeren, inheemse volkeren, vakbonden, ngo's, lokale overheden en de wetenschappelijke wereld.

De delegaties van de verschillende landen maakten zelf hun opwachting bij de ngo-vergaderingen om hun standpunten naar voor te brengen en van gedachten te wisselen.

De onderhandelingsstukken waren ook meteen elektronisch beschikbaar, en je opmerkingen kon je gewoon in de teksten verwerken en ter beschikking stellen aan de officiële onderhandelaars. Al bij al maakte dat een grote interactie mogelijk.

Moosa

Een leuk, maar tegelijk een beetje schrijnend moment was toen conferentievoorzitter Moosa, de Zuid-Afrikaanse minister van Leefmilieu, Agenda 21 en het Johannesburg Plan of Implementation kreeg aangeboden van de officiële jongerendeleгатie. Daarmee wilden de jongeren Moosa alvast nog even laten weten waarover het eigenlijk gaat. En dat was misschien ook wel nodig, want Moosa had erin bestaan in één van zijn documenten slechts één van de drie poten van duurzame ontwikkeling te noemen. Armoedebestrijding noemde hij wel, maar duurzame productie en consumptie en het beheer van natuurlijke grondstoffen slikte hij even in.

Waren er ook negatieve tendensen?

Een negatief punt is zeker dat het allemaal nogal vrijwillig blijft. Er wordt steeds de nadruk op gelegd dat de nationale staten nog steeds het belangrijkste niveau vormen, maar de rapportering vanuit dat niveau is niet verplicht. Ook de 'peer review', het nalezen van rapporten door andere landen en actoren, een gewoonte in de wetenschappelijke wereld om de kwaliteit van rapportering te bewaken, kwam er niet door. Het geheel zou ook beter gekaderd kunnen worden, er zou meer systeem mogen insteken. En er

Geert Fremout (Vodo): "De Belgische overheid heeft vaak goede standpunten, maar wanneer het erop aankomt, zijn ze er niet."

is ook geen verwijzing meer naar mensenrechten als recht op water, recht op een gezond leefmilieu ... Dat komt in het programma zoals het nu voorligt niet voor.

De trend van Johannesburg zet zich overigens ook op het vlak van de vrijwillige overeenkomsten door, de zogenaamde type 2-uitkomsten. "Dat zijn vrijwillige partnerschappen tussen overheden en de private sector. Wij blijven uiteraard opteren voor type 1-uitkomsten: politieke verklaringen, actieplannen ... De NGO's vrezen immers dat die type 2-overeenkomsten PR-stunts en mediashows gaan worden en de type 1-overeenkomsten in de schaduw gaan stellen. Hoewel men 'akte neemt' van een aantal richtlijnen die in Bali voor partnerschappen werden overeengekomen, blijft ook hier de rapportering vrijwillig. Terwijl deze initiatieven toch het 'keurmerk' van de VN dragen ..."

De opdeling van de wereld in kampen, die is daar wellicht ook voelbaar?

Ja, Amerika, Canada, Japan, Australië kiezen altijd voor vrijwilligheid, voor het vrije (handels)intitiatief. Europa kiest meer voor een integrale aanpak en staat daarmee vaak het dichtst bij de NGO's. De G77, de club van meer dan 140 arme landen, heeft het vooral over geld en toegang tot onze markten. Zij zijn ook minder gericht op civiele participatie. Zo verzetten ze zich tot het einde om een aantal andere maatschappelijke groepen (parlementairen, de media, ouderen, gehandicapten ...) op een meer formele manier in het proces te betrekken.

Zo wilden de VS, Australië en Canada in elke 2-jaarlijkse cyclus slechts 1 thema behandelen, terwijl de G 77 er wel zes of zeven per zitting wou. En ook daar zat Europa er net tussenin, Europa wou ook wat meer flexibiliteit behouden.

Natuurlijk is er ook over de oorlog in Irak gesproken. Verschillende landen benadrukten dat multilateraliteit een belangrijke voorwaarde is voor duurzame ontwikkeling.

De kleine eilandstaten – Tuvalu, Samoa, Santa Lucia, de Salomonseilanden ... – vragen, ook dat is klassiek, maatregelen tegen de opwarming van het klimaat. Hoe zou je tenslotte zelf zijn wanneer het water je letterlijk tot de lippen dreigt te komen?

Wat zijn de uitdagingen voor België en Vlaanderen?

In Johannesburg werd ook overeengekomen dat er tegen 2005 werk gemaakt zou worden van de opmaak en de uitvoering van 'Nationale Strategieën Duurzame Ontwikkeling'. In ons landje met zijn complexe bevoegdheidsverdeling betekent dat ondermeer dat de federale en de gewestelijke overheden samen een coherente strategie moeten opstellen. Op federaal vlak bestaat er al een federaal plan duurzame ontwikkeling, maar op het Vlaamse vlak zitten we nog in de fase van goede intenties. Binnen de hervorming van de Vlaamse overheid – het zogenaamde Beter Bestuurlijk Beleid – wordt 'duurzame ontwikkeling' op hetzelfde niveau behandeld als 'milieu-effectrapportage' en 'interne milieuzorg'. Daar is dus wel nog wat werk aan de winkel!

De jongerendeleгатie overhandigt de rapporten van Rio '92 en Johannesburg 2002 aan conferentievoorzitter Moose. Kwestie van nog even duidelijk te maken waarover het gaat.

Evaluatie?

Het was alvast weer een klein stapje in de goede richting. De planning ligt nu vast, en al is het allemaal een beetje vrijblijvend, ik denk wel dat die zal worden gevolgd. En er is ook een inspanning gedaan om de plannen wat meer uitvoeringsgericht te maken. Toch blijven heel veel dingen te vrijwillig, gewoon gebaseerd op goede wil. De uiteindelijke toetssteen blijft de verwezenlijking van duurzame ontwikkeling in de praktijk. ■

CSD-planning tot 2013

2004-2005	WATER, SANITATIE, MENSELIJKE NEDERZETTINGEN
2006-2007	ENERGIE, INDUSTRIËLE ONTWIKKELING, LUCHTVERVUILING, ATMOSFEER, KLIMAATVERANDERING
2008-2009	LANDBOUW, RURALE ONTWIKKELING, LAND, DROOGTE, VERWOESTIJNING, AFRIKA
2010-2011	TRANSPORT, CHEMISCHE STOFFEN, AFVALBEHEER, MIJNBOW, TIENJARIG KADER VOOR DUURZAME CONSUMPTIE- EN PRODUCTIE-PROCESSEN.
2012-2013	BOSSEN, BIODIVERSITEIT, BIOTECHNOLOGIE, TOERISME, BERGEN

Milieubeweging wacht op goedkeuring Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)

Op zondag 11 mei – niet toevallig een week voor de federale verkiezingen – trokken 20.000 betogers een spoor van leugens door het historische stadscentrum van Gent. De betoging was in eerste instantie tegen de voormalige groene minister Vera Dua gericht. Niettemin voelde ook de milieubeweging zich diep geraakt door deze massale uiting van het 'eigen ik eerst'-principe. De milieubeweging komt immers op voor een algemeen belang, voor een voor iedereen toegankelijk platteland, voor Natuur voor Iedereen. Ook voor hen die geen oude en in veel gevallen voorbijgestreefde privileges op het platteland kunnen doen gelden.

De milieubeweging reageerde met verrassing en verbazing op de standpunten van zij die het platteland menen te verdedigen. Het platteland heeft inderdaad nood aan verschillende functies, het platteland is er niet alleen voor de natuur. Maar natuur is wel de functie die de voorbije tientallen jaren het meest in de verdrukking heeft gezeten, en het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) wil daarin verandering brengen. De milieubeweging begrijpt dan ook niet waarom dat Vlaams Ecologisch Netwerk een bedreiging zou vormen voor de andere gebruikers van de open ruimte in Vlaanderen. De milieubeweging verwacht dan ook dat de Vlaamse Regering de eerste fase van het VEN zo snel mogelijk goedkeurt en rekent er dus op dat alle Vlaamse regeringspartners hun eerder aangegane engagementen nakomen.

20.000 antibetogers op een betoging in Gent is niet weinig. Maar je moet tegelijk ook eens stilstaan bij de positieve manifestaties. Natuurverenigingen brengen elke maand meer mensen bijeen op geleide wandelingen, vrijwilligerswerk en educatieve activiteiten. Alleen zijn dit minder zichtbare uitingen van engagement. Ze halen daarom zelden het grote nieuws en zijn niet interessant voor politici die het steeds meer moeten hebben van goedkoop sentiment en zorgvuldig gecultiveerde leugens.

Voor het Platform Buitengebied, een verbond van verenigingen van vooral jagers, landbouwers en vissers, was de aankondigde goedkeuring van de eerste fase van het VEN de aanleiding om op te roepen voor een mars op Gent. Een week voor

de federale verkiezingen werd het ook een bij uitstek politieke manifestatie. Met veel eigen volk en een schare politici om op de kar te springen.

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is op zich nochtans een onschuldig beleidsinstrument. In de eerste fase wordt 87 000 ha aangewezen. Die genieten op de gewestplannen reeds tientallen jaren een groene bestemming. En de eerste fase van het VEN wil die ruimtelijke bestemming daar eindelijk en bij voorrang realiseren. Met andere woorden: er komt in deze fase geen vierkante meter groen of natuurgebied bij. Bovendien zijn het allemaal gronden waarin de landbouw(administratie) niet meer is geïnteresseerd. Deze 87 000 ha is overigens slechts een deel van de 125 000 ha die volgens een in 1997 genomen en in 2002 bevestigde beslissing van het parlement in januari 2003 had moeten zijn ingevuld. En dat is dan nog maar een fractie van de 350 000 ha die ooit waren gepland bij de Groene Hoofdstructuur. Als er iemand te klagen heeft over een falend beleid dat op eigen beloftes terugkomt, dan is het wel de groene beweging!

Over wat er in het VEN allemaal verboden zal worden, circuleren de wildste verhalen. Enkel het voorgestelde voorwaardelijke verbod op het uitzetten van vis, is een ongelukkige maatregel. Daarom waren de natuurverenigingen er ook als de eersten bij om te verklaren dat dit verbod weinig bijdraagt aan de natuur en best geschrapt wordt. Wat intussen door iedereen, ook door de bevoegde minister, is toegezegd. Dat dit element desondanks blijft circuleren als hét argument

tegen het VEN, getuigt van onwil en zelfs kwaadwilligheid. Waarover de tegenstanders zedig zwijgen, zijn de vergoedingen en tegemoetkomingen voor eigenaars en gebruikers. Er is onder andere een apart decreet gestemd om de successierechten en onroerende voorheffing kwijt te schelden voor gronden in het VEN.

Wat bij de groene beweging vooral veel kwaad bloed heeft gezet, is de onbetrouwbaarheid van sommige organisaties. Gedurende maanden is op het kabinet van Vlaams minister Dua en in de schoot van de Vlaamse MINA-raad met alle betrokkenen open en correct overleg gepleegd over de afbakening en invulling van het VEN. Dat leidde uiteindelijk tot een gemeenschappelijk advies dat onder meer door de jagers, de vissers en de bosbouwers mee is goedgekeurd. Alleen de Boerenbond formuleerde een beperkt minderheidsstandpunt, maar had dit ook op voorhand laten weten. Door hun oproep voor de betoging komen een aantal vertegenwoordigers terug op hun akkoord. Het lijkt erop dat sommige extremistische stemmen het maatschappelijk overlegmodel niet alleen in dit dossier maar voor lange tijd in diskrediet willen brengen. Over het platteland mag niet iedereen meepraten?

De belangengroepen van jagers, baronnen en boeren vrezen wellicht dat door wat zij 'de betutting' van 'de groene hoer' noemen, hun oude privileges op het platteland worden aangetast. Ze zijn tegen natuur en natuurreservaten, maar evengoed tegen speelbossen en bosuitbreiding rond de steden. Het model van een elitair platteland botst met de 'natuur voor iedereen'-filosofie van de natuurbeweging. Door de jarenlange inzet van duizenden vrijwilligers is er in Vlaanderen het laatste decennium duizenden hectare natuurgebied gevrijwaard, ingericht en toegankelijk gemaakt. Voor veel bewoners van het platteland en stedelingen zijn het de laatste eilandjes waar ze nog kunnen genieten van de ooit zo rijke Vlaamse natuur. En willen we het trieste rijtje van verdwenen of sterk bedreigde diersoorten niet nog langer laten worden, zijn deze (en nog veel meer) maatregelen heel dringend noodzakelijk.

Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu, JNM, Vogelbescherming Vlaanderen, VBV, VELT

Waarom het VEN zo belangrijk is!

Natuurpunt vzw

Het is niet de eerste maal dat in Vlaanderen een poging wordt ondernomen om natuur een toekomst te geven. Allerlei krachten hebben daar echter totnogtoe uit eigenbelang een stokje voor gestoken. Het VEN is een politiek afgesproken en in decreten vastgelegde aanzet om groen écht kansen te geven en Vlaanderen een waardige toekomst te bieden. Nooit voorheen werden bezwaren overigens zo grondig bekeken als dit bij het openbaar onderzoek rond

dit netwerk gebeurde. De natuur is te belangrijk om er nu nog politieke spelletjes mee te spelen. In samenspraak met alle betrokkenen moet nu een definitieve stap voorwaarts gezet worden om natuurwaarden te laten overleven én ontwikkelen binnen een realistische toekomstvisie voor het platteland.

Walter Roggeman, voorzitter

Bond Beter Leefmilieu vzw

De eerste fase van het VEN is slechts een voorlopige gereedschapskoffer om te realiseren wat al een kwarteeuw had moeten gerealiseerd zijn – de groene bestemmingen op het gewestplan. De huidige 'maatschappelijke' weerstand is dan ook moeilijk te begrijpen.

Het VEN moet immers een netwerk van grote, aaneengesloten natuurgebieden worden. Willen we de natuur in Vlaanderen nog een kans geven, willen we biodiversiteit

niet nog verder achteruit laten gaan, is een volwaardig VEN noodzakelijk. Daarvoor moet er een tweede fase komen, die wél zal ingrijpen in het ruimtegebruik van andere sectoren. Die tweede fase moest begin dit jaar starten, maar vooralsnog is daar geen sprake van.

Bart Martens, coördinator beleidswerking

Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming

JNM'ers zijn verzot op groen. Rondhossen in bossen, langs weiden, in natuurreservaten, we doen niet liever. Boeren, jagers en VLD'ers spreken van groene terreur. Hoe kan groen nu terreur zijn? Natuur betekent voor ons vrijheid, plezier, rust, kortom de mooiste ervaringen. Landbouw en natuur gaan ook heel goed samen. Toch trekken beide partijen niet aan hetzelfde eind. Wij pleiten voor meer dialoog tussen groene beweging en landbouwers.

We moeten er ook rekening mee houden dat de internatio-

nale context de landbouwer niet gunstig gezind is. Ondanks alle subsidies is het inkomen van de landbouwer te laag. Het is begrijpelijk dat die laatste boom op een akker dan wordt omgehakt. Naast het afbakenen van het VEN moet gewerkt worden aan een eerlijk inkomen voor de landbouwer, dat ecologische overwegingen mogelijk maakt - hier en in de derde wereld!

Liesbeth Janssens, bondsvoorzitster

Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Als volwassen democratie is het evident om op te komen voor 'kwetsbare' groepen: kinderen, vluchtelingen, langdurig werklozen. De kwaliteit van een democratie wordt gemeten door de zorg voor het 'kwetsbare'. En dit geldt niet alleen voor mensen, het geldt ook voor natuur in het algemeen en bossen in het bijzonder.

Het Vlaams Ecologisch Netwerk verbetert het statuut van deze groene gebieden. Het is een instrument om onze bos-

sen te versterken door een duurzaam multifunctioneel bosbeheer te stimuleren. Bovendien is het VEN noodzakelijk om de vele groene eilandjes via een netwerk verder te versterken.

VEN? Ja dus, temeer omdat het een mogelijkheid biedt om duurzaam bosbeheer verder vorm te geven.

Ir. Rik Devreese, projectcoördinator

Vogelbescherming Vlaanderen

Vogelbescherming Vlaanderen vzw strijdt voornamelijk voor het verkrijgen van een strikte uitvoering van de wetten en reglementen die de vogels en andere in het wild levende dieren beschermen en ijvert voor de verbetering en verfijning van die wetgeving. Dit doel zou echter zijn effect missen indien de leefgebieden van die dieren niet zouden worden gevrijwaard tegen ontginning, vervuiling en versto-

ring. Voor onze vereniging is het Vlaams Ecologisch Netwerk dan ook een noodzakelijke investering, zowel in de toekomst van de natuur in Vlaanderen als in de kwaliteit van de leefomgeving van zes miljoen Vlamingen. Kortom, iedereen zal er beter van worden ...

Jan Rodts, voorzitter

Velt

Wat is het jammer dat die vermeende tegenstelling tussen natuur en landbouw telkens weer wordt uitgespeeld. Boeren voelen zich al zo sterk bedreigd. Maar een écht debat over landbouw moet ook gaan over eerlijke prijzen. Velt vindt dat alle boeren recht hebben op betere prijzen en dat voedsel veel te goedkoop wordt verkocht. Wie het plat-

teland wil verdedigen, moet ook dat durven zeggen. Een afbakening van functies op het platteland is wel degelijk nodig. En dat is een verantwoordelijkheid die we samen moeten dragen – niet als een optelsom zonder visie van allerlei deelbelangen.

Relinde Baeten, coördinator

MILIEUBEWEGING STAPT GRAAG MEE, MAAR NIET OP DEZE MANIER

Belgisch Sociaal Forum wacht op betere tijden

Tekst: Stef Boogaerts

10 mei 2003. Het leek die zaterdag best wel leuk te worden. Na de aarzelende eerste editie op de VUB in september vorig jaar, was het Belgisch Sociaal Forum aan een eerste hoogtepunt toe. En het zou een hoogtepunt met grandeur worden, want als lokatie kunnen de staal-glazen torens van de Noordwijk wel tellen. Heel uitdagend was het zelfs, hoe de erfgenamen van het antikapitalisme zich nestelden in het financiële hart van de Europese hoofdstad. Maar het werd een behoorlijke afknapper, want het volk bleef massaal weg. En de milieubeweging denkt te weten waarom ...

tingsruimte van bewegingen. Maar of we ons geld en onze energie moeten blijven steken in het organiseren van gigantische evenementen waarvoor je niet eens je eigen mensen gemobiliseerd krijgt, is natuurlijk wél een relevante vraag.

Op zoek naar een excuus

Wat is er dan aan de hand? "Slecht gemobiliseerd", was de meest gehoorde verklaring. En dat de mensen moe zijn, na al die voorjaarsbetogingen: tegen de oorlog in Irak, tegen de GATS, voor een sociaal Europa. Moegestreden dus. En dat sommige grote organisaties bewust hun kat stuurden, omdat ze het niet eens waren met de datum. Nochtans niet zo'n slechte datum, hoorden we dan weer van anderen. Het is de traditionele Fair Trade-dag, en die had altijd wél succes. Ja inderdaad, meer succes dan het hele Sociaal Forum samen zelfs.

Lag het dan aan de organisatie? Zeker niet, want die liep vlot. Al had je soms de indruk dat Paola Peebles van het CNCD (de Franstalige 11.11.11) de hele organisatie op haar frele schouders moest dragen. Maar organiseren kunnen vakbonden en NGO's natuurlijk wel, dat is de professionaliteit van de grote organisaties. Voor de buitenwacht camoufleert zo'n organisatie zelfs het gekrakeel dat zich achter de schermen afspeelt. En die grote verdeelheid gaat niet eens over de inhoud, want een andere wereld willen we allemaal, en over hoe die er moet uitzien raken we het – althans in grote lijnen – ook wel eens. Neen, de discussies gaan over meer aardse beslommingen: de plaats van het gebeuren, en de datum vooral. Wanneer je in verspreide slagorde het 'grote publiek' tegemoet wil, wordt het natuurlijk extra moeilijk. En ook dat zal wel een belangrijke verklaring zijn voor het bijna-débâcle op 10 mei.

Naar de schorren?

Toch blijft de vraag of het zin heeft zo'n evenement op een zaterdag te organiseren in een doodse wijk. De ambtenaren schoffelen hun zaterdagse tuin en bewoners zijn er niet meer. Die zijn verdreven door de kille economie waartegen het andersglobalisme zich keert. Weg hier vandaan, horen we sommigen zeggen. Weg uit Brussel zelfs, zeggen onder andere de Noord-Zuidbeweging en de vakbonden. Zij lonken naar de Schorren in Boom, waar op hetzelfde moment een veelvoud aan mensen het multicolorieke Mano Mundofestival bijwoonden. Neen, horen we in de milieubeweging. Dan wordt het nog meer een braderie, en bovendien moet het een Belgische activiteit blijven. Maar dat je naar de mensen moet, daar is wel iedereen het over eens. En de mensen, dat zijn in Brussel onder andere

Al moeten we het eerlijk toegeven. In september vorig jaar waren we er – op een zeldzame Greenpeacevlug na – niet eens bij. En ook op dit eerste échte Belgisch forum was onze aanwezigheid bescheiden, en onze mobilisatie zo mogelijk nog kleiner. Van het andersglobalisme ligt men in de Vlaamse milieubeweging nog niet wakker. Dat kan jammer lijken, en dat is het ook. De milieubeweging maakt dan ook een duidelijk onderscheid tussen een evenement zoals dat op 10 mei werd georganiseerd en de algemene doelstellingen en het permanent proces rond het Belgisch Sociaal Forum als brede beweging, als ontmoet-

Rond de GATS heeft de beweging dit voorjaar een brede werking opgezet. De GATS-tent op het Sociaal Forum liep dan ook aardig vol.

© Tinckx Dhaese (Oxfam Solidariteit)

tienduizenden Belgen van allochtone origine. Zij waren ook op 10 mei onze naaste burens, maar ook zij waren er niet – je kon ze op één hand tellen. Alleen 's avonds, toen het gros van de deelnemers allang huiswaarts was, verzamelden ze voor het podium, waar enkele stomende optredens het Belgisch Sociaal Forum de geschiedenis instuurden.

Braderie?

Een braderie was het, een bonte kermis – zo vatte algemeen BBL-coördinator Danny Jacobs het gebeuren bondig samen. En JNM-voorzitster Liesbeth Janssens was het daar volmondig mee eens. Al is het eerlijk gezegd toch een beetje vreemd dat een dermate belangrijk thema, een grootse organisatie met tientallen, neen honderden, inhoudelijk heel sterke activiteiten, een braderie kan zijn.

En toch is het zo, en we weten ook hoe dat komt. Er zijn teveel thema's, en er wordt rond die thema's ook niet samengewerkt. Laat ons enkele thema's uitdiepen waarrond we met verschillende bewegingen daadwerkelijk kunnen samenwerken. Dat was toch de bedoeling van zo'n sociaal forum. De beginselverklaring van het Belgisch Sociaal Forum stelt in punt 1 héél duidelijk als doelstelling: "Samenwerking verdiepen in functie van doeltreffende acties". Nu is iedereen er wel bij, maar eigenlijk werken we nog steeds naast mekaar door. En waar er wél goed werd samengewerkt, lukte het ook. De discussies in de GATS-tent werden zeer druk bijgewoond, en ook de tent van het Financieel Actie Netwerk (FAN, waarin ook de gezamenlijke stand van Bond Beter Leefmilieu en Inter-Environnement Wallonie onderdak vond) kende heel wat bijval. Wat een contrast met de ziellose tent rond duurzame ontwikkeling, nochtans hét thema waarom een brede samenwerking noodzakelijk is. "De tent rond duurzame ontwikkeling is inderdaad een slecht voorbeeld", zegt Saar Van Hauwermeiren,

beleidsmedewerkster bij de Bond Beter Leefmilieu. "Rond duurzame ontwikkeling is er op geen enkele manier gezamenlijk werk verricht in het kader van het BSF. Plots moest daar een tent samengesteld worden en daar zaten dan de meest uiteenlopende zaken samen zonder enige band of totaalconcept. Het ging er gewoon om 'aanwezig' te zijn. Dergelijke dingen moeten vermeden worden, want dan krijg je inderdaad een soort braderie. Bij de as GATS en de as fiscaliteit was er duidelijk wel een totaalconcept. De vraag is dan natuurlijk of zo'n tent met standjes wel de geschikte manier is om de gezamenlijke werking duidelijk te maken voor de mensen. Ik had niet de indruk dat dat gelukt is in de tent fiscaliteit. De gemeenschappelijke boodschap van FAN kwam niet genoeg tot uiting, ook al was daar wel rond gewerkt."

En zo waren zelfs de goede initiatieven niet doeltreffend, gewoon omdat men veel te veel tegelijk wou doen. Acht centrale assen waren er die dag, en eigenlijk heb je aan één genoeg.

Netwerken creëren

Je hebt zo'n activiteiten nodig om contacten te leggen, om netwerken te creëren, wordt wel vaker gezegd. Maar ook dat is een illusie. Zo'n dag leent zich niet tot verdieping, dat doe je in het proces vooraf. Een evenement als dat op 10 mei moet aangegrepen worden om met een centrale boodschap naar buiten te komen voor een groot publiek, beleid en pers. Maar het grote publiek bleef thuis, de pers was nauwelijks aanwezig en de beleidsmensen hadden een week voor de federale verkiezingen wel wat beters te doen. Een hele schare groene politici was er wel, met de staatssecretarissen Eddy Boutmans en Olivier Deleuze op kop, en de onvermijdelijke Elio di Rupo was natuurlijk ook van de partij. Maar voor de rest "Op zo'n evenement moeten ook de netwerken en samenwerkingsverbanden duidelijk naar voor komen", zegt Saar Van Hauwermeiren. "Het moet

Gezellig was het Sociaal Forum wel, efficiënt zeker niet. Een braderie, zegt Danny Jacobs.

Voordrachten en debatten wisselden mekaar in een razend tempo af. Alleen jammer dat er zo weinig volk was. Wat wil je ook, met een overvol programma zonder duidelijke lijn.

een soort uitstalraam worden van wat er op een bepaald moment leeft aan gezamenlijke kritieken, eisen, voorstellen ... rond een thema dat op dat ogenblik beleidsrelevant is. Dat wil zeggen dat er in de aanloop naar zo'n evenement duidelijk inhoudelijk gewerkt moet worden, zodat de resultaten op het Forum kunnen gepresenteerd worden (kritieken, eisen, voorstellen ...). Standjes kunnen daarbij leuk zijn, maar zijn niet de essentie. Mondelinge presentaties, speeches, perswerking ... kunnen de gezamenlijke boodschap evengoed vertalen."

Porto Alegre

Bovendien leek het wel alsof we in Brussel het Wereld Sociaal Forum wilden overdoen. Dat andersglobalistische giga-feest in het Braziliaanse Porto Alegre is inderdaad heel begeistertend, maar dat is nog geen reden om er in Brussel een wat flauwe kopie van te maken. Neen, op een Wereld Sociaal Forum zijn we met veel, met heel veel zelfs. Meer dan 100 000 waren er in januari dit jaar, op de derde editie. En daar lukt het ook heel aardig om de meest diverse organisaties en bewegingen achter één slogan te krijgen. Achter één slogan, maar ook niet meer dan dat. Want Porto Alegre heeft het voordeel uit te mogen

blinken in vaagheid, in grote en dure idealen, waarachter iedereen zich kan scharen. Dat is de taak van een Wereld Sociaal Forum, maar niet van een Europees Forum, en nog minder van een Belgisch. Laat ons naar de thema's zoeken waarmee we op Belgisch niveau samen een eind weg kunnen, en laat ons diezelfde thema's in de regionale fora op streekniveau behandelen. En hoe lager je gaat, hoe concreter die thema's worden, en hoe moeilijker het ook wordt. Dat bleek in Porto Alegre zelf al, toen we daar door een tiental Limburgse ACV-ers rond de rijkgedekte tafel werden uitgenodigd. Niet één die niet sterk onder de indruk was van de massale solidariteit van al die mensen. En dat al die bewegingen – milieu, vrede, noord-zuid, boeren, vakbonden, kerken ... – zo broeder- en zusterlijk naast en met mekaar manifesteerden, dat was ronduit fantastisch. Maar wanneer je hen dan vroeg of ze die solidariteit ook mee naar Limburg zouden nemen, en of ze de milieubeweging zouden steunen in de strijd tegen een zwaar vervuilend bedrijf, zelfs al zou de sluiting ervan enkele tientallen jobs kosten, bleek het water toch weer te diep. Neen, zelfs al zou die milieuschade gevolgen hebben voor vele generaties, dan nog bleven toch ook die jobs heel belangrijk ...

Regionale Fora

Eerst regionale fora oprichten, en vanuit die dynamiek naar boven groeien. Dat is onder andere voor Eric Goeman van Attac de enige juiste manier. En ook Filip De Bot van het Uilekot in Herzele deelt die mening. Vanuit het Uilekot krijgt in Zuid-Oost-Vlaanderen overigens een groot, taalgrensoverschrijdend regionaal sociaal forum vorm. Maar ook daar zie je meteen hoe moeilijk het wordt wanneer de concrete dossiers op tafel komen. Het ACV, op Belgisch en Vlaams niveau één van de prominente voortrekkers van de andersglobalistische beweging, doet daar niet mee. Want het ACV is voorstander van de doortrekking van de N42, en binnen het sociaal forum is een meerderheid tegen de aanleg van die weg. "Bedoeling is toch", zegt bezieler Filip De Bodt, "dat we samen aan een duurzame ontwikkeling van onze strek-werken. En daar hoort zo'n weg niet in thuis, dat staat haaks op de idee van duurzame ontwikkeling."

En nu?

Niet alleen uit de milieubeweging steeg na 10 mei kritiek op. Ook de Noord-Zuidbeweging, de vakbonden, de vredesbeweging – ze bleven allemaal met een kater achter. En dus stelt zich nu de vraag hoe het Forum verder moet evolueren: inhoud, evenementen, financiële aspecten, secretariaat ... In september is er een algemene vergadering van het Belgisch Sociaal Forum en daar zal de milieubeweging zich zeker roeren. "Er is nog veel stof tot nadenken", zegt Saar Van Hauwermeiren. "Maar ik denk dat we het BSF op zich kansen moeten geven. We staan als milieubeweging wel achter de algemene doelstellingen van het Belgisch Sociaal Forum, maar we twijfelen aan de doeltreffendheid van de actie. Voor ons is het permanente proces zeer belangrijk, maar dat moet liefst ook uitmonden in doeltreffende acties."

Een andere wereld is mogelijk, maar het zal dus op een andere manier moeten.

Ruilverkaveling Willebringen

Tekst: Nathalie Strypsteen & Stef Boogaerts

Voor de milieubeweging is de ruilverkaveling Willebringen een zoveelste test. De ruilverkaveling in het naburige Hoegaarden werd er eentje volgens de 'nieuwe stijl'. Maar nu het ruilverkavelingsproces achter de rug is, blijft er op enkele grotere eenheden natuur na, een hoofdzakelijk kaal landschap over. Dat maakt de natuurbeschermers natuurlijk extra achterdochtig, want ook in Willebringen propageert de Vlaamse Landmaatschappij een ruilverkaveling 'nieuwe stijl'. "Maar we weten nu al dat het allemaal niet zo nieuw zal zijn", zegt Pieter Abts, die ons meetroont in het niemandsland tussen Vlaanderen en Wallonië.

Plots stremt het verkeer op de weg tussen Sint-Truiden en Tienen. Wegenwerken, en een schier eindeloze file is het gevolg. De overgang tussen Limburg en Vlaams-Brabant is niet anders dan de rest van Vlaanderen. Maar wanneer we even voorbij Tienen, ter hoogte van Boutersem, de hoofdweg verlaten, komen we in een andere wereld terecht. Kleine woonkernen liggen als rozijnen rondgestrooid in een kleinschalig landbouwschap. De kerk staat er nog centraal in het dorp, en tegenover de kerk het dorpscafé, de ontmoetingsplaats bij uitstek. Aan de muur hangt de rangschikking van de golfbiljartclubs en hier en daar ook van de hanenkraaiwedstrijden – een diervriendelijk surrogaat voor de illegale hanengevechten die her en der in deze regio nog durven plaatsvinden.

Kleinschalig netwerk

Een netwerk van kleine, kronkelende wegen brengt ons in Willebringen, het kleine dorpje dat als centrum van het ruilverkavelingsgebied fungeert. Hier zijn de landbouwers nog thuis – uit alles stijgt de geur van het landbouwleven op. Maar in dit landbouwschap is ook nog plaats voor natuur: bermen, akkerranden, holle wegen, graften en taluds, onverharde veldwegen ... "En dat moet zo ook blijven", zegt Pieter Abts van de vzw Natuurpunt. "Dat is de eigenheid van deze regio, dat karakter mag men niet kapotmaken." Pieter woont in Meldert, een buurgemeente van Willebringen, en strijdt al drie jaar tegen de ruilverkaveling die men in dit gebied wil doorvoeren. Ruilverkaveling wil zoveel zeggen als de gronden herinrichten. Vroeger gebeurde dat haast uitsluitend in functie van de landbouw. Het kleinschalige landschap werd omgevormd tot een kaal landschap met grote, droge kavels en brede, rechte wegen. Voor bermen, bomenrijen, holle wegen ... was in dat concept geen plaats. In wat nu de nieuwe stijl heet, wordt ook met andere factoren rekening gehouden, zoals recreatie en natuur.

Grote eenheden natuur

Of in theorie is dat althans zo. Want rond de keukentafel vertelt Pieter ons hoe het in Hoegaarden is gelopen. "Grote eenheden natuur hebben we daar wel overgehouden, zoals het prachtige natuurreservaat in de Mene- en Jordaanvallei. Voor de rest ging er in het open landschap tijdens de ruilverkaveling al veel natuur op de schop. En nu de ruilverkaveling twee jaar is opgeleverd, voltrekt het vonnis zich verder. Landbouwers beroven het landschap van zijn laatste groene plukjes: holle wegen worden kapotgespoten of volgestort,

bermen en taluds weggefreest en omgeploegd, bomenrijen gekapt." Het geloof in de ruilverkaveling nieuwe stijl is dus danig geschokt, en dus zetten Pieter en zijn medestanders hier al stevig de voet op de rem. "Op deze manier kan deze ruilverkaveling niet doorgaan", zegt Pieter. In de tekstbundel van het symposium van 27 april lezen we van de hand van Jan Struyf en Koen Abts, niet toevallig een naamgenoot van Pieter: "Binnen de ruilverkaveling Hoegaarden voerde Natuurpunt voor het eerst actie tegen de vernietiging van historische wegenpatronen en voor het behoud van onverharde wegen. Na harde onderhandelingen en nooit aflatende acties werden uiteindelijk enkele kilometers tweestrokenwegen uit de brand gesleept. Des te meer teleurgesteld we waren om het beperkt aantal kilometers, des te meer zijn we fier om het landschappelijke resultaat van de tweestrokenwegen en blijven we overtuigd van de tweestrokenweg als redelijk tussenalternatief voor zowel boeren als voor de vele andere gebruikers van het buitengebied. Groot is dan ook onze verbazing dat bij de recente ruilverkavelingen van Vissenaken en Willebringen de klok bijna volledig lijkt teruggedraaid. Ruilverkaveling Vissenaken staat zowat gelijk aan een algehele betonnering van het landschap, terwijl het oorspronkelijke ontwerp van de ruilverkaveling Willebringen na consultatie van de betrokken gemeenten, bijna volledig van tafel werd geveegd. Het aangepaste ontwerp vertrekt van een tabula rasa waarin alle onverharde wegen

verdwijnen en de tweestrokenwegen systematisch door volle betonwegen worden vervangen."

Kapelletje-met-boom

Het verhaal rond de keukentafel wordt meteen concreet wanneer Pieter ons op sleeptouw neemt. Hij brengt ons naar een kapelletje-met-boom, omringd door vier antieke kasseiwegen. "Dat plekje straalt iets uit en nu wil men dat vervangen door iets dat je overal kan vinden. In het ruilverkavelingsplan wil men de kasseiwegen vervangen door betonwegen. Zo wordt een plaats om te zijn een plaats om door te rijden." En dat wil men hier absoluut vermijden. Gebetonneerde wegen trekken het sluipverkeer aan. Dat ziet men nu ook in Hoegaarden. Door het veld rijden er gemiddeld 250 auto's per dag. De wegen in het landschap dienen om mensen tot op een plaats te brengen waar ze aan landbouw doen, waar ze wandelen of van de natuur genieten. Die wegen dienen niet om zich van de ene naar de andere plaats te verplaatsen.

We lopen een holle weg, begeleid door het jodelende gezang van de veldleeuwrik. "Dit gebied is voor veel dieren het laatste bolwerk: grauwe gors, geelgors, veldleeuwrik, kwartel ... Dit is ook een potentieel gebied voor hamsters, maar waarschijnlijk zijn die hier al weggetrokken. Drie jaar geleden vonden we een hamsterburcht, maar sindsdien niks meer." In het groot veld, een hectarengroot open gebied dat zich over de taalgrens tot een eind in Waals-Brabant hijst, is ook nog een uitgestorven gewaande loopkever teruggevonden. Die heeft de zandige, onverharde wegen nodig om te overleven. "Alles hangt met elkaar samen en als men één schakel wegneemt heeft dat grote gevolgen."

"Wanneer één van deze kasseiwegen wordt gebetonneerd, gaat het hele karakter van deze site verloren. En dat kan dus niet", zegt Pieter Abts.

Plannen maken

En het probleem is niet zozeer dat de mensen van de Vlaamse Landmaatschappij niet willen. Maar

ze weten het gewoon niet. "Veel oplossingen die in Oost-Brabant wel werken, zijn niet transposeerbaar naar de rest van Vlaanderen en omgekeerd. Hier hebben hydrologische ingrepen, schaalvergroting en intensivering onmiddellijke effecten die zich ver laten voelen."

Plannen maken en ze uitvoeren zijn twee verschillende dingen. "Het mag niet bij schone plannen blijven, ze moeten ook gerealiseerd worden. In Vissenaken en Hoegaarden was er een goed structuurplan, maar de uitvoering was helemaal anders." "Natuur bestaat niet alleen op papier, er moet elke dag aan gewerkt worden."

Erosie en wateroverlast

"Er is te weinig aandacht besteed aan de verwevenheid van de natuur met de landbouw. Men wil taluds wegnemen terwijl er een acuut probleem is van wateroverlast. In Hoegaarden staan taluds midden op een perceel. De boer ploegt die talud dan weg. Elke drie à vier jaar vloeit er een modderstroom de dorpskern van Hoegaarden binnen. Taluds houden erosie tegen, zeker in een hellend gebied is dat belangrijk. De overstromingen van de Demer beginnen hier. Het is bovendien zonde van de vruchtbare landbouwgrond die zomaar wegspoelt."

Pieter beseft ook wel dat al die landschapselementen de boer alleen maar tijd en werk kosten. En dus stelt hij voor dat graften, taluds, holle wegen ... als een aparte kavel worden gezien en in eigendom komen van iemand die daar de verantwoordelijkheid voor draagt en zorgt voor een duurzame invulling. Kavelstructuren zouden dus moeten opgehangen worden aan die taluds en graften, zodat ze aan de grens van een perceel liggen en niet midden in een perceel terechtkomen.

Vissenaken: hoe het niet moet

"Erosiebuffers staan wel op het plan, maar die stonden er in Hoegaarden ook op. En daar zijn ze

niet gerealiseerd. Daarom willen wij dat er een realisatieplicht komt.

In Hoegaarden zijn er percelen weg maar dat kan niet teruggedraaid worden. Je moet er zo intensief mee bezig zijn, alles kennen, om niets over het hoofd te zien."

De ruilverkaveling van Vissenaken is jonger dan die van Hoegaarden, en ze is ook in 'nieuwe stijl' uitgevoerd, maar het gebied is er nog slechter aan toe dan dat in Hoegaarden. "Vissenaken is de slechtste ruilverkaveling op dit ogenblik. Het structuurplan is vaag en kan ingevuld worden voor milieubehoud, maar dat gebeurt niet. Er is niet voldoende aandacht besteed aan milieubehoud. In Vissenaken kenden we het gebied minder goed, waardoor er veel verloren gaat."

Automatische piloot

"Wij zijn tegen ruilverkavelingen op deze manier. De automatische piloot wordt ingeschakeld. Men past overal hetzelfde stramien toe, zonder rekening te houden met het gebied. Wij zijn dan ook voor een duurzaamheidspact. Het mag niet bij schone plannen blijven, ze moeten ook gerealiseerd worden. In Vissenaken en Hoegaarden was er een goed structuurplan, maar de uitvoering was helemaal anders. Vissenaken is de slechtste ruilverkaveling op dit ogenblik. Het structuurplan is vaag en kan ingevuld worden voor milieubehoud, maar dat gebeurt niet. Er is niet voldoende aandacht besteed aan milieubehoud. Er is geen aandacht besteed aan de verwevenheid van de natuur met de landbouw. Men wil taluds wegnemen terwijl er een acuut probleem is van wateroverlast. Men moet daar hun verantwoor-

delijkheid nemen. Een breed gedragen ruilverkaveling is duurzaam, denk aan het bestrijden van erosie, én heeft aandacht voor hoge natuurwaarden.

Waakzaam blijven

Als een actiegroep het hele ruilverkavelingsproces blijft volgen kan men tot een 'goede' ruilverkaveling komen. Maar als die mensen er niet zijn wordt het een ruilverkaveling op automatische piloot, in de oude stijl. Daarom volgen wij hier alles kort op de bal, elders gebeurt dat misschien minder.

Het memorandum van Willebringen

Op zondag 27 april, ter gelegenheid van de Dag van de Aarde, organiseerde Natuurpunt Velpe-Mene een symposium over trage wegen en de ruilverkavelingsproblematiek in Willebringen en Vissenaken.

De vereniging stelde die dag een memorandum voor, waarin ze de belangrijkste groene eisen voor die ruilverkavelingen op een rijtje zet.

Dat memorandum vind je op www.bblv.be/willebringen.

"Het kleinschalige landschap met kleine dopscentra en een afwisseling van natuur en landbouw geeft de regio een eigen karakter. En die mag niet verdwijnen."

ENVIRONMENTAL REGULATION IN THE NEW GLOBAL ECONOMY – THE IMPACT ON INDUSTRY AND COMPETITIVENESS

Om een beeld te krijgen van de impact van milieuregelgeving op het investeringsgedrag en het concurrentievermogen van bedrijven, wordt eerst de situatie geschetst van de bestaande theoretische stellingen en van de reeds uitgevoerde studies hieromtrent. De pessimistische stelling houdt in dat milieuregelgeving leidt tot kostenverhoging en dus nadelig is voor de concurrentiepositie van een bedrijf of regio. De optimisten beweren dat strenge milieuregelgeving de technologische innovatie bevordert, en dus zorgt voor een verminderde kost. Het levert bedrijven ook een 'eerstebewegervoordeel' op — zij zetten de trend. Sceptici menen dan weer dat het aandeel van milieukosten in de totale kostenstructuur van een bedrijf dermate klein is dat een al dan niet strenge milieuwetgeving er eigenlijk niet toe doet. Het overzicht van de empirische studies toont aan dat voor geen van de geschetste stellingen eenduidige aanwijzingen kunnen gevonden worden. Het boek geeft ook duidelijk aan waarin al deze studies methodologisch tekortschieten. Voor drie sterk milieubelastende sectoren — staal, leerlooierij en kunstmest — werd nagegaan hoe milieuregelgeving de strategie van bedrijven beïnvloedt en wordt ingeschat hoe een veranderde concurrentiepositie gevolgen heeft voor het milieubeleid van overheden. Wat bedrijfsstrategieën betreft, worden drie gevolgen beschreven: delocalisatie uit strenger geregelde regio's, verlies aan concurrentiekracht of marktaandeel voor bedrijven in deze regio's en 'source and hide'-effect ('outsourcen' van milieubelastende activiteiten naar minder geregelde regio's). Ook in de reactie van de overheid onderscheidt men drie types: 'race to the bottom' (milieunormen worden afgezwakt tot het laagste gemiddeld niveau), 'stuck in the mud'-beleid (uit schrik voor verlies aan concurrentievermogen wordt geen nieuwe regelgeving uitgevaardigd) en de 'pollution haven'-strategie (het beleid laat bewust milieunormen achterwege om milieuvervuilende bedrijven aan te trekken).

Volgens het onderzoek is van een echte delocalisatie geen sprake. Investerings volgen veeleer de vraag (en zijn dus gericht op het creëren van nieuwe markten) dan dat ze het gevolg zijn van het ontsnappen aan een strengere regelgeving. Wel zijn er aanwijzingen voor de 'source and hide'-strategie, onder meer in de leerindustrie.

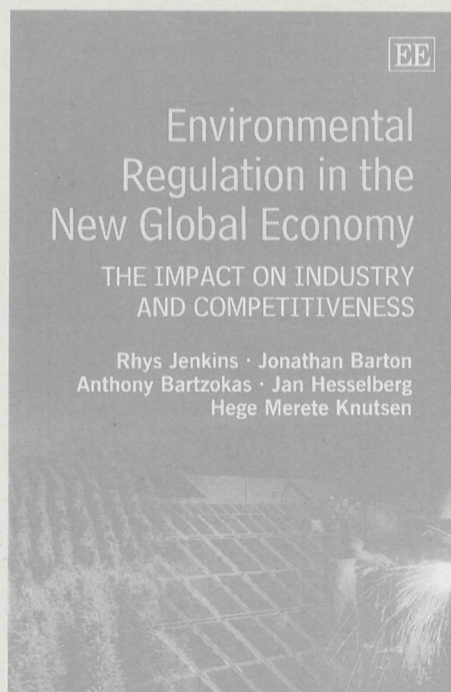
Industrielanden met strengere milieureglementering lijken zich meer toe te spitsen op hoogwaardige (eind)productie waarbij men via het aanbieden van specifieke klantendiensten aan de prijzenconcurrentie wil ontsnappen. De studie vond geen aanwijzingen voor een 'race to the bottom'-strategie van overheden. Wel hebben milieubelastende industrieën — vooral als ze economisch belangrijk zijn en goed georganiseerd — een 'verlammend' en 'afremmend' effect op de uitwerking van strengere milieuwetgeving.

De studie toont dus aan dat de relatie tussen concurrentievermogen en milieuregelgeving sterk gevalafhankelijk is. Onder een toenemende concurrentiedruk hebben veel bedrijven en sectoren het alleszins moeilijk om aan strengere milieuwetgeving te voldoen. Risico's op 'ecodumping' blijven zeer reëel. Meer multilateraal milieubeleid, hogere investeringen in capaciteitsopbouw en (schone) technologieoverdracht zijn hier het antwoord.

De milieubibliotheek van BBL

De milieubibliotheek van Bond Beter Leefmilieu is open elke maandag en dinsdag van 9u30 tot 12u30 en van 13u30 tot 16u30. Bezoekers maken best eerst een afspraak. We bieden je 19.000 boeken en 300 tijdschriften ter inzage aan, naast gratis brochures over een hele reeks thema's. Uitleenen kan niet, kopiëren wel. Schriftelijke en telefonische aanvragen en e-mail worden zo snel mogelijk beantwoord. Meer info bij Lieve Vandeneede op tel: 02.282.17.38, fax: 02.230.53.89, e-mail: milieu.bibliotheek@bbvl.be, via onze website <http://www.bondbeterleefmilieu.be> kan je ons bibliotheekbestand raadplegen. De BBL-bib maakt deel uit van het Felnet-consortium. Zie www.felnet.be.

Rhys Jenkins e.a., Environmental Regulation in the New Global Economy – The Impact on Industry and Competitiveness, UK: Edward Elgar, 2002, 349p.

TANTE MARIETTE EN HAAR FIETS

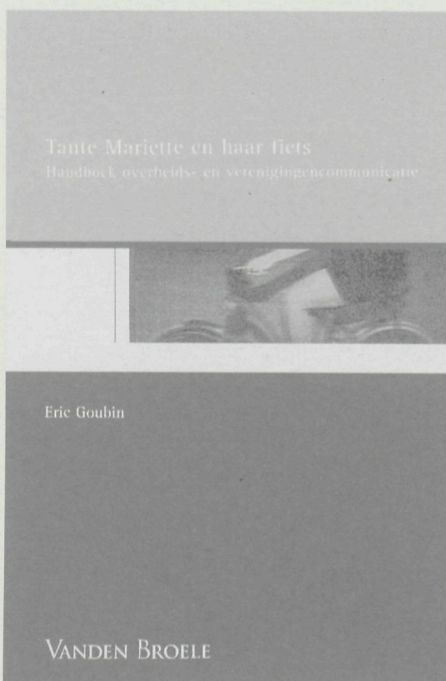
De promotie van een verenigingsactiviteit gebeurde vroeger door 'Tante Mariette'. Al fietsend trok zij naar de verschillende leden om hen persoonlijk uit te nodigen. Met succes. De activiteiten kenden een grote opkomst. Een persoonlijke en gerichte communicatieboodschap loont en de komst van nieuwe communicatiemiddelen hebben daar niets aan veranderd.

Met het verhaal van tante Mariette en haar fiets als uitgangspunt, schrijft Erik Goubin een handboek over overheids- en verenigingscommunicatie. Organisaties in de non-profitsector vertonen enkele specifieke kenmerken. Gedrevenheid en enthousiasme, schroom tegenover 'promotie', neiging om zoveel mogelijk zelf te doen, weinig financiële middelen ... De auteur ziet ook enkele typische valkuilen zoals zelfreferentialiteit en informeringsdrang. Dikwijls bestaat de 'communicatiedienst' uit één persoon, het manusje van alles. Ideaal is echter een volwaardige dienst, in de nabijheid van de algemene directeur. Naast een professionele communicatiedienst is ook een grondige kennis van de doelgroep van groot belang. Wie er te gemakkelijk vanuit gaat dat het publiek wel gekend is, komt bedrogen uit. Verder besteedt de auteur nog uitvoerig aandacht aan de verschillende fasen van campagne voeren, de effecten van communicatie, de ideale 'mix' van communicatiemedia, moeilijk bereikbare doelgroepen en sponsoring. Enkele 'good practices' illustreren wat de ingrediënten zijn van een geslaagde campagne, folder of website.

Eric Goubin. Tante Mariette en haar fiets: handboek overheids- en verenigingscommunicatie. Brugge: Vanden Broele, 2002. 300p.

Prijs: 34 euro

info: Uitgeverij Vanden Broele, 050 64 28 00, uitgeverij@vandenbroele.be

OVER WATER

Zoals zovele anderen raakt ook Pierre Cornut meer en meer verontrust door de huidige evoluties binnen de watersector. Steeds meer wordt de watervoorziening toevertrouwd aan privé-ondernemingen. Privatisering van drinkwaterbedeling leidt volgens de auteur onvermijdelijk tot sociale dualisering. Om de huidige situatie beter te begrijpen kan het nuttig zijn even de geschiedenis in te duiken. Cornut start zijn verhaal vanaf het midden van de negentiende eeuw. Door de grote stadsvlucht volstaan bronnen, putten en reservoirs niet langer om aan de behoeften te voldoen. Water wordt buiten de stad gezocht en via netwerken tot in het centrum geleid. De eerste distributienetwerken doen hun intrede. Tegen het einde van de negentiende eeuw groeit ook het hygiënisme of het besef dat sanitaire maatregelen nodig

zijn voor het indijken van epidemieën.

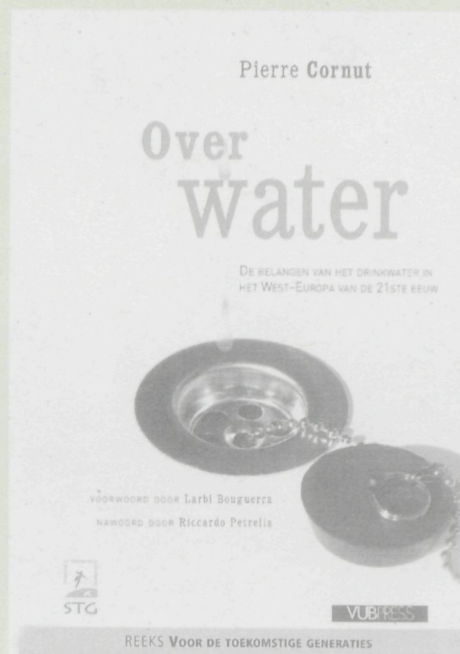
Beschikken over een voldoende hoeveelheid water wordt een recht van iedereen. De waterbedeling is in handen van gemeenten of intercommunales en mag geen overmatige winsten opleveren. Na de tweede wereldoorlog komt de watervoorziening in een tweede stroomversnelling. De economische vooruitgang zorgt voor een stijging van de industriële productie en de koopkracht.

Waterslindende industrie en huishoudens zorgen voor een ware waterboom. Tot 1980 blijft de waterbedeling in handen van de overheid. Onder druk van de economische crisis, multinationale groepen, de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de GATT (nu WTO, Wereld Handels Organisatie), sneuvelen vele overheidsdiensten in Europa. De watersector ontsnapt hier niet aan. Eind jaren negentig heeft een dertigtal gemeenten in België de waterdistributie geheel of gedeeltelijk in handen gegeven van een privébedrijf. Water wordt handelswaar.

Die evolutie is volgens Pierre Cornut zeer zorgwekkend. Hij ontkracht de argumenten voor privatisering als zou deze leiden tot het wegwerken van de overheidsschuld en een betere dienstverlening. Voorbeelden uit Frankrijk en Groot-Brittannië bewijzen het tegendeel.

Privéondernemingen werken voor winst en die winst wordt doorgerekend aan de verbruiker, de werknemer of beide. Cornut pleit ervoor dat water opnieuw een zaak wordt van de overheid. Niet alleen liberalisering vergroot de kloof tussen rijk en arm. Ook ecologische maatregelen kunnen bijdragen tot de dualisering van de toegang tot water. Pierre Cornut heeft bedenkingen bij het principe van 'de vervuiler betaalt'. Wie is eigenlijk de vervuiler? De producent van waterslindende machines, de hygiënist door wie we allemaal zoveel water zijn gaan gebruiken, de waterproducenten, de overheid of de gebruiker? Eric Goubin vindt het onrechtvaardig dat de gezinnen belast worden naargelang het waterverbruik en niet naargelang hun inkomen. De gewestbelasting die betaald wordt voor de zuivering van het afvalwater wordt berekend aan de hand van het verbruikte drinkwater. Meer en meer worden gezinnen en bedrijven gestimuleerd om beroep te doen op alternatieve watervoorzieningen. Het zijn vooral de rijkere gezinnen die geld en ruimte hebben om een regenwaterput te installeren. Zij gebruiken minder leidingwater maar lozen toch even veel als gezinnen zonder regenwaterput. Als het aantal drinkwaterputten stijgt zal het debiet in de drinkwaterleidingen te laag zijn om bacteriële besmettingen uit te sluiten. De minder goedgezinnen zullen dus meer betalen voor water van een mindere kwaliteit. Eric Goubin waarschuwt ook voor het geknutsel met filters. Een dubbel waterleidingssysteem, een voor drinkwater en één voor water van mindere kwaliteit, lijkt voor hem ook geen haalbare kaart.

Zoals de evolutie zich nu voordoet is er een duidelijke trend tot dualisering en is de universele toegang tot drinkbaar water in gevaar. Eric Goubin pleit voor een toezichtcel voor de watersector. De cel zou toezicht houden op drie principes: water is een gemeenschappelijk goed, toegang tot water is een recht en water moet op een democratische en transparante wijze worden beheerd. Eric Goubin vestigt de aandacht op de risicovolle tendens tot privatisering. Hij wijst op de sociale gevolgen van de huidige watervoorziening en toont aan waar correcties nodig zijn.

Tekst: Lieve Vandeneede

Jammer dat hij de tegenstelling tussen ecologische en sociale duurzaamheid zo scherp stelt en de alternatieve bevoorradingsystemen als onnuttig en asociaal voorstelt. Uiteindelijk is het besparen op waterverbruik om de verontreiniging van de oppervlaktewateren en de winning van de grondwaterlagen te beperken in wezen ook een sociale maatregel. Water is immers een gemeenschappelijk goed. Ook voor volgende generaties.

Pierre Cornut. Over water: de belangen van het drinkwater in het West-Europa van de 21ste eeuw. Brussel: Vubpress, 2003. 166 p.

Prijs: 17,50 euro

info: www.vubpress.be

NATUUR IN EIGEN HAND

Wil je waardevolle bomen inventariseren in je gemeente? Heb je een uitstekende plaats gevonden voor een gemeentelijke heemtuin? Of wil je een werkgroep ruimtelijke ordening opstarten? Het kan. Negen geslaagde natuurprojecten van de Vereniging voor natuur- en milieueducatie IVN illustreren hoe je een goed idee kan omzetten in concrete realisaties. Het boekje 'Natuur in eigen hand' bespreekt de projecten en toont hoe je het best te werk gaat. Je vindt er talrijke tips en een beknopte literatuurlijst.

Natuur in eigen hand: draaiboek voor lokale groepen die zich willen inzetten voor meer natuur in Nederland. Amsterdam: IVN, 2002. 44 p.

ISBN: 90-70168-561

Prijs: 8 euro

info: ivn@ivn.nl, 00 31.20.62.28.118

MILIEURECHTEN VAN HET PUBLIEK

Aarhus, 25 juni 1998. Zesendertig landen ondertekenen die dag het verdrag over de toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter in milieuaangelegenheden. Het verdrag legt overheden op milieu-informatie te verspreken aan de burger. Maar wat kan de burger juist verwachten? Inspraak kan pas als alle rechten en mogelijkheden voldoende gekend zijn. Daarom willen Kurt Deketelaere en Frankie Schrams met het boek 'Milieurechten van het publiek' vooral informeren en sensibiliseren. Ze beschrijven de ontstaansgeschiedenis van het verdrag en geven uitleg bij het doel, de algemene bepalingen en de betrokken partijen. Voor de verdere opbouw van het boek baseren de auteurs zich op de drie pijlers van het verdrag: toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter. Om een juiste interpretatie van de artikels te bevorderen staat het boek bol van definities. Artikels worden woord voor woord ontleed. De auteurs besteden ook aandacht aan de nieuwe Europese richtlijn van 28 januari 2003 die de bestaande richtlijn (90/313/EEG) over de toegang van het publiek tot milieu-informatie vervangt. De ontwerp tekst van de richtlijn staat samen met de tekst van het Verdrag van Aarhus achteraan in het boek.

Kurt Deketelaere en Frankie Schrams. Milieurechten van het publiek in de participatiedemocratie. Brugge: Vanden Broele, 2002. 384 p.

Prijs: 75 euro

info: Vanden Broele, tel. 050.64.28.00, uitgeverij@vandenbroele.be

Bekijk de wereld eens vanuit een **ander** perspectief.

Hebt u graag een groene kijk
op de actualiteit ?

Waarom
neemt u dan
geen abonnement
op **Milieurama** ?

Via korte nieuwsberichten,
pittige interviews en diep-
gravende artikels blijft u op
de hoogte van wat er leeft in
het milieu.

Bond Beter Leefmilieu
MILIEURAMA

Ja, ik abonneer me nu op **Milieurama**.

- ☐ Voor slechts 20,- EUR krijg ik Milieurama om de twee maanden in mijn brievenbus.
- ☐ Ik word eredonateur van BBL en betaal 50,- EUR. Voor dat bedrag ontvang ik elke twee maanden mijn exemplaar van Milieurama en verleen ik mijn steun aan BBL. In ruil daarvoor ontvang ik een fiscaal attest.

Stuur vandaag nog deze bon op en maak het gewenste bedrag over
op rekening 001-1475409-18 van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw.
We sturen u Milieurama zo snel mogelijk op.

Naam :

Adres :

Postcode :

Gemeente :

Faxen naar 02/230.53.89 of opsturen naar BBL - Twekerkenstraat 47, B-1000 Brussel - abonneren via internet : www.bbblv.be